

# PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XVIII. évfolyam 3. szám

BUDAPEST

2009. május-június

Isten Szentlelke  
ragyogja be  
ünnepünket!  
Áldott Pünkösdöt!

[www.presbiter.hu](http://www.presbiter.hu)



## Jövel, Áldó SZENTLÉLEK!

Óh, Lélek, ha csak azok szívében lakozol,  
akik hűségesek,

Hogyan lehetnék én a Te áldottaid között?  
Jöjj, hát Szent Lélek, hűtlen szívembe,  
S formáld át hűségessé Hozzád!

Óh, Lélek, ha csak azok szívében  
lakoznál, akik irgalmasok,  
Hogyan lehetnék én a Te áldottaid között?

Jöjj, hát Szent Lélek,  
irgalmatlan szívembe,  
S formáld azt át irgalmassá mindenki iránt!

Óh, Lélek, ha csak azok szívében lakozol,  
akik igazak,  
Hogyan lehetnék én a Te áldottaid között?

Jöjj, hát Szent Lélek, hamis szívembe,  
S formáld át azt igaz, őszinte szívvé!

Óh, Lélek, ha csak azok szívében lakozol,  
akik hisznek,  
Hogyan lehetnék én is a Te áldottaid  
között?

Jöjj, hát Szent Lélek, hitetlen szívembe,  
S formáld át azt hívő szívvé!

Óh, Szent Lélek Isten,  
ha Te beköltözöl szívembe,  
Mindenre elégséges áldással gazdagítasz  
meg engem.

Jövel, áldó Szent Lélek!

(Johnson Gnanabaranam indiai protestáns  
imája, fordítás: dr. békefy lajos)

Az örökös  
presbiter  
(9. oldal)



Kárpát-medencei  
presbitéri híradó  
(17–19. oldal)



## Kálvin a Szentlélekről

Kálvint a Szentlélek teológusának nevezik, nem ok nélkül. Számára Szentlélek nélkül semmi nem áll meg: Isten neve, Jézus váltságműve, a Biblia üzenete távoli, idegen valóság lenne. Így fogalmazott: „Amit Krisztusról tudhatunk, hiszünk, az a Szentlélek titkos munkája nyomán a miénk”. Ismerjük meg közelebbről, mit is hitt, tanított reformátorunk az isteni Lélekről?

„Mi az értelme az emberi életnek?” Ezt a kérdést Kálvin 1545-ben írt Genfi Kátéjában teszi fel, s a választ így adja meg: „A mi Teremtőnknek, Istenünknek a megismerése”. Ez Kálvin számára nem intellektuális játék, rideg agymunka, mint egyesek még manapság is vélik, hanem mélyreható szívbeli megismerés. Ennek révén nem csak Isten megismeréséhez juthatunk el, hanem önmagunk megismeréséhez is, minden pszichoanalízist megelőzve és beteljesítve. Az igazi philosophia christiana, keresztyén filozófia, bölcsélet és bölcsesség kezdete, forrása a Szentlélek által lehetővé tett isten-, és emberismeret. Nagy művének, a Keresztyén Vallás Rendszerének is ez a kiinduló ismeretelméleti alapja.

**A Szentlélek a helyes istenismeret forrása.** A keresztyének Istene a szentháromságos Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Ez Kálvin számára elemi fontossággal bír. Mert ha Istenről e három személyen kívül beszélünk, „akkor Istennek csak pusztá és üres neve röpököd agyunkban az igaz Isten ismerete nélkül” (Institutio, továbbiakban: Inst I. 13,2)

Kálvin szemében nagyon fontos, hogy a hármasságban felmutassa Isten egységét. A Genfi Káté 19. kérdésében-feleletében

ezt írja reformátorunk: az Atya Istennek a lénye és lényege „minden dolognak kezdete és őseredete és első oka”. A Fiú Neki örök bölcsessége, a Szentlélek Neki mindeneket átható isteni ereje. Velünk, teremtményekkel a Szentháromság Isten közösségre lép, kapcsolatot kezdeményez és létesít, és ennek keretében kommunikál: „Isten mindazokat, akik az Atya Istennek

kegyelme és a Szentléleknek munkássága folytán a Krisztussal közösségbe jutottak, az ő saját és tulajdon birtokává választotta, s hogy mivel mi is ezek között vagyunk, mi is részesei vagyunk ennek a nagy kegyelemnek” (Inst IV. 1,3).

Az Atya Isten Teremtőként jelenik meg ebben a kapcsolatban, aki a világot kezdetben teremtette és továbbra fenn is tartja. A Fiú három fontos feladatot, küldetést teljesít: Ő király, pap és próféta. Ennek a hármas funkciónak megfelelően kormányozza Isten az életünket is. Királyként uralkodik Krisztus, és hű segítségünk minden szükségünkben. Papként közvetítő Isten és közöttünk. Prófétaként Ő Isten küldötte és tanító, aki az Atya akaratát közel hozza hozzánk, megérteti velünk. A Szentlélek Isten csodálatos ereje, aki különleges módon tevékenykedik Isten és az embe-



## Kálvin a Szentlélekről

rek között. A Lélekben jön közel hozzánk Isten. Ezt a lehető legrövidebben Kálvin így fogalmazta meg „A Szentlélek az a kötéllkötél, amellyel Krisztus hathatósan magához köt” (Inst III. 1,1)

**A Szentlélek az igazság forrása.** Kálvin teológiájában a Szentlélekről szóló tanítás egészen központi és jellegzetes téma. Kálvin komolyan veszi az ószövetségi bizonygatót és mélyen átgondolja a Léleknek átfogó, átható munkálkodását, működését a teremtés keretei között (1Móz 1,1; Zsolt 104,29kk). Isten Lelkével mindeneket „betölt, mozgat és megerősít”.

Minden igazság Isten Lelkétől származik, még a matematikában, az orvostudományban, a jogban vagy éppen a művészetben is, még ha ezt olyan emberek mondják ki, akik nem vallják Uruknek Jézust. „Válahányszor tehát világi írók akadnak kezünkbe, az igazságnak bennük tüdőklő csodálatos fénye arra figyelmeztessen minket, hogy az emberi értelem, bár eredeti tiszta állapotából kiesett s megromlott, mindazonáltal Isten kiváló aján-

dékaival van felruházva és ékesítve jelenleg is. Ha elgondoljuk, hogy az igazság egyedüli forrása Isten Lelke, magát az igazságot nem fogjuk visszautasítani, sem megvetni, akárhol tüdőklőjk is felénk, ha nem akarunk lázadók lenni Isten Lelke ellen” (Inst II. 2,15.). Nagyon fontos azt is látni, hogy azoknak a dolgoknak a megismerését, melyek az emberi életben a legfontosabbak, szintén a Szentlélek teszi lehetővé, sőt még a hitetlenekben is Ő munkálja a jót. „Azoknak a dolgoknak a megismerését, melyek az emberi életben legfontosabbak, a Szentlélek közli velünk... S nincs miért kérkednie akárkinek, hogy a Szentlélekkel micsoda dolguk van a hitetleneknek, akik Istentől teljesen elszakadtak. Mert mikor az mondatik, hogy Isten Lelke egyedül a hívőkben lakozik, ezt a megszentelő Lélekről kell értenünk, mely által Isten templomává szenteltetünk. Ezért azonban Isten nem kevésbé betölt, mozgat és táplál mindeneket ugyanazon Lélek erejével, s teszi ezt minden egyes emberrel azon sajátága szerint, melyet belé a teremtés törvényénél fogva adott. Mivel Isten azt akarta, hogy minket a hitetlenek munkája és szolgálata támogasson a természettudományokban, a dialektikában, a számtanban, s más ilyenekben, e munkát és szolgálatot igénybe kell vennünk, nehogy ha Istennek bennük önként felajánlott ajándékait figyelmen kívül hagyjuk, tunyaságunknak méltó büntetését vegyük... Ha pedig némelyek kitűnnek éles elméjükkel, mások ítélőképesség dolgában múlnak felül egyebeket, ismét másoknak egy vagy más mesterség megtanulására van inkább tehetségük, az ajándékoknak e különféleségével Isten az Ő kegyelmét mutatja fel előttünk, hogy senki önmagától eredőnek ne tartsa azt, ami tisztán Isten bőkezűségéből származik!” (Inst II. 2,16; 17.)

**Isten Lelke hitet ébreszt bennünk.** Lélek nélkül nincs hit: „Isten Igéje ugyan mindazok előtt, kiknek hirdettetik, olyan, mint a ragyogó Nap, a vakok között azonban semmi gyümölcsöt sem hoz. Mi pedig e tekintetben a természettől fogva vakok vagyunk mindannyian, ezért nem tud elménkbe hatolni, hacsak a Lélek, a benső tanító, utat nem csinál neki megvilágosításával” (Inst III. 2,34) Tehát röviden azt is mondhatjuk: „A hit nem ered máshonnan, mint a Szentlélektől” (Inst III. 1,4).

**Isten akcióban a Lélek által.** Kálvin számára a Szentlélek az is jelenti, hogy Isten akcióba lép, hatást fejt ki, a legszorosabb, legintenzívebb közelségbe jön hoz-

zánk, ugyanakkor legalább ennyire rejtett vitalitás, élettelség marad.

Kálvin biblikus szemlélete szerint a sákramentumok, tehát a keresztség és az úri szent vacsora erőtlen marad, ha a Szentlélek belső tanítómesterként (doctor internus) nincs jelen az életünkben. Annak hangsúlyozásával, hogy a Szentlélek az úrvacsorában van jelen, Kálvin közelebb áll Lutherhez, mint Zwinglihez. A belső tanítómester, a Szentlélek jelenléte azt idézi elő, hogy „egyedül ennek ereje hatja át szívünket, indítja meg érzéseinket, s nyitja meg lelkünket a sákramentumok előtt. Ha ez (ti. a Szentlélek) hiányzik, a sákramentumok semmivel sem nyújtanak többet lelkünknek, mintha akár a napfény tüdőklő a vak szemei előtt, akár a süket fülekbe hang csendül. Ennélfogva a Szentlélek és a sákramentumok között azt a megkülönböztetést teszem, hogy a ható erő a Léleknél van, a sákramentumok pedig csak szolgálatot teljesítenek” (Inst IV. 14,9)

Ha a hívők a kenyeret és a bort a szereztetési Ige szerint fogadják, akkor Isten rejtett és csodálatos ereje révén részeseivé válnak Jézus Krisztus teste és vére igazi valóságának. Ebben a titokzatos közösségben a Szentlélek az összekötő kötelék Krisztus és a hívő emberek között. Kálvin Genfi Kátéja erről így szól: „Az úrvacsorában két dolog egymás mellett van, nevezetesen a kenyér és a bor, amit szemünkkel láthatunk, kezünkkel tapinthatunk és ízlelésünkkel érzékelhetünk, s így lelkünk Krisztussal mintegy belső eledellel táplálkozhat”. Ez egyúttal biztosít is minket jövőbeli testi feltámadásunkról.

A Lélek által bennünk ébresztett hitet újra és újra táplálni kell. Ezért vannak a sákramentumok. Az úrvacsora a hit tápláléka. A látható jegyekben Isten alkalmazkodik (akkomodáció) behatárolt felfogóképességünkhöz. Így a sákramentumokat úgy is tekinthetjük, mint Isten teljességre törekvő pedagógiájának a részét.

**Elmélyítő kérdések:** 1. Hogyan nevezik Kálvint? S miért? 2. Melyik az a része az Institutionak, ahol kiváltképpen sokat olvashatunk a Lélekről? 3. Minek a forrása a Szentlélek, s miben láthatjuk ezt? 4. A hitetlenek is állhatnak a Szentlélek szolgálatában? Hogyan? 5. Milyen mesternek nevezi reformátorunk a Szentleket? 6. Mi az úrvacsora Kálvin szerint? 7. Hogyan szól reformátorunk legrövidebb meghatározása a Szentlélekről? 8. Hogyan szemlélte Kálvin a természettudományokat?

Dr. Békefy Lajos

### Veni Creator Spiritus!

Jöjj, Lélek, jöjj el, Alkotónk,  
Hogy formánk márványát  
földoldd,

S a forrást, hol létünk fakad,  
Ne rejsék többé vak falak,  
De együtt s fölfelé repesve  
Omoljunk mint a lángok egybe.

...

Jöjj, tiszta Szellem, alkotó,  
Nap, melyre létünk nyitva nyit  
már,  
Világrendünk törvénye,  
kristály!

...

Jövel, Szentlélek, alkotó,  
Szívünkéből száz szárnyon  
kitörve  
Tagjaink jégburkát te törd le!

(Franz Werfel imájának részlete,  
1890–1945,  
Rónay György fordítása)

## Az Ige körül

### Szemük láttára felemeltetett

Miután ezt mondta, szemük láttára felemeltetett, és felhő takarta el őt a szemük elől. (ApCsel. 1,9)

A húsvét utáni jeles események közül kettő különösen is kiemelkedő: Krisztus Urunk mennybemenetele, és a Szentlélek kitöltetése – a pünkösd. Az előbbiről két evangélium is beszámol (Mk 16,19; Lk 24,51) és Lukács még egyszer, az Apostolok cselekedeteinek elején is leírja a történetet (1,9-11). Pünkösdről ugyanitt, a második részben olvashatunk.

#### Fent, lent és még lejjebb

Bár eszünkkel jól tudjuk, hogy a menny nem fent van valahol a felhők felett, és a pokol sem valahol alattunk a mélyben, mi pedig valahol a kettő között itt, a Föld felszínén, mégis a Biblia is gyakorta használja ezt a legutóbbi évszázadokig fennálló világméretű képet. *Mind a menny, mind a pokol az érzékszerveink által meg nem ismerhető, csak a hit által megragadható valóság része.* Ezért irányok meghatározása – fent és lent – értelmetlen.

Ezért nyer különös hangsúlyt az, amit mindegyik beszámoló pontosan leír, hogy Jézus Krisztus nem csak el-láthatatlanodott a tanítványok szeme előtt – mint ahogy az előző negyven nap során hol megjelent, hol eltűnt –, hanem „szemük láttára felemeltetett, és felhő takarta el őt a szemük elől”. Még arra is van gondja az evangélistának, hogy a tanítványok testtartásával is aláhúzza, hogy valóban felemelkedett a magasba Jézus, és úgy tűnt el. A tanítványok „feszülten néztek az ég felé” egész addig, amíg a két fehér ruhás férfi meg nem szólította őket.

Vajon mi lehetett a célja Jézusnak avval, hogy a korabeli világméretű megfeleltetésen, látható módon *ment fel* a mennybe?

#### Hol van most Jézus?

Jézus Krisztus, a Fiú Isten most a mennyben van. Mennybemenetele óta érzékszerveink számára elérhetetlen. „A mennyei Felsőg jobjára ült” – olvassuk a Zsid 1,3-ban. „Elmegyek helyet készíteni a számotokra” – bátorította tanítványait (Jn 14,2).



Hogyan értjük akkor például a tanítványoknak tett ígéretét, hogy „én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig”? (Mt 28,20) Hogyan bízathatjuk egymást, hogy fogadjuk szívünkbe Jézust? Hisz Ő maga nyomatékosítja számunkra, hogy „ha valaki ezt mondja nektek: *Íme, itt a Krisztus, vagy amott: ne higgyétek!*” (Mt 24,23)

Velünk van? A szívünkben van? – Vagy a mennyben?

Jézus Krisztus azért ilyen látványosan és nyilvánvalóan távozott azon a húsvét utáni negyvenedik napon, hogy egészen nyilvánvalóvá tegye a kor felfogása szerint gondolkodók számára is, hogy többet vele, mint testben megjelenő személlyel egészen visszajöveteléig nem lehet találkozni.

Hogyan találkozhatunk akkor Krisztussal?

Nem lényegtelen kérdés ez, hiszen örök sorsunk függ tőle, hogy földi életünk során találkozunk-e vele, és kérjük-e tőle – áldozatáért – bűneink bocsánatát!

A Szentírás egyértelműen beszél róla, hogy ma csak „*hit által*” lehet találkozni Krisztussal. Hit által igazulunk meg (Róm 5,1), és ragadjuk meg üdvösségünket (Ef 2,8), hit által lakik Krisztus a szívünkben (Ef 3,17), hit által leszünk Isten fiaivá (Gal 3,26), sőt hit által már meg is haltunk, és fel is támadtunk Krisztusban (Kol 2,12). A reformátorok és Kálvin János megfogalmazásával: *Sola Fide*, egyedül hit által.

#### A Szentlélek eljövetele

Nyilvánvaló, látványos mennybemenetelének legalább még egy jelentősége volt: nyomatékosította, hogy nem úgy van ma velünk, mint földi élete idején, hanem Szentlelke által. Mennybemenetele után tíz nappal – az első pünkösdön – kitöltötte Lelkét először a tanítványokra, majd pedig azokra, akik az ő bizonyágtételükre hittek. Azóta – ahogy megígérte – Szentlelke, akit Ő helyette küld az Atya, vezet, tanácsol, pártfogol, eszünkbe juttatja mindazt, amit Ő tanított nekünk, sőt azt is megmondja, hogy mit szóljunk, ha szorongatott helyzetben vagyunk. Testünk a Szentlélek temploma, és Szentlélek által

valljuk, hogy „*Jézus Úr*”, sőt helyesen imádkozni is csak a Szentlélek által tudunk.

Az első pünkösd az Egyház megalakulásának az ünnepe. Amikor akár csak ketten-hárman összejövünk Krisztus nevében, akkor Szentlelke által köztük van ma is, ígérete szerint.

*Szentlélek, imádunk mi téged,  
Valljuk istenséged.*

*Hisszük, hogy az új ember szíve  
Saját kezéd műve.*

*Té vagy a hitnek mind szerzője,  
Mind elvégezője,*

*Té gyújtasz szívünkben világot,  
Forró buzgóságot. (R.É. 377/2)*

Dr. Viczián Miklós

## Könyörgés a Szentlélekhez

*Szentlélek! Fő jó! Szent neved  
Borítsa lángba szívemet!  
Tüzednek édes lángja fennen  
Lobogjon vígan én felettem.  
Ébresszen bennem szent kegyed  
Szerelmes, élő, nagy hitet!  
Világíts át, Té, drága Fény,  
Nehogy sötétben haljak én.  
Té szent árnyékok hűvösítsen,  
Hogy idegen tűz ne hevítsen.  
Szívemnek kertje élni fog,  
Ha hull rá égi harmatod.  
Fő Vigasz, várom jöttödöt,  
Csókold életre lelkemet.  
Ajándékaid, mint a tenger,  
S Nélküled koldus csak az ember.  
Itt van szívemnek kelyhe, Té  
Pünkösd borával töltsd tele!  
Add, ha parancsod megjelen,  
Katonaként én megtegyem.  
Té jó tanácsod hadd vezessen,  
Különböztessen jól, helyesen.  
Szent értelmeket ha adod:  
Felismerem akaratom.  
Arany folyam vagy, Bölcsesség,  
Szerelmed csókja bennem ég,  
És így a szívem tudja, érez:  
Milyen jó vagy Té és mily édes.  
Szemem mindig csak Rád tapad:  
Igazság Lelke csak Té vagy!  
Megígérted, jó Jézusom:  
E vendéget én megkapom.  
A szívem várja vágyva, halkan,  
Őt várja ez az üres barlang.  
Boldog lesz, majd ha áldva jó:  
Örökre nálam marad Ő!*

Angelus Silesius verse

Fordította: Szénási Sándor

## NEHÉZ KÉRDÉSEK (III.)

### MILYEN VILÁG VÁR RÁNK, KERESZTYÉNEKRE?

Az emberiség szinte örök gondolata, hogy valamilyen arany korból jövünk, csak közben valami elromlott, és ezért olyan a világ ma, amilyen. A másik gondolat az, hogy a világ végül is valamilyen arany kor felé megy és egyszer majd gyönyörű lesz a világ. Ez a gondolat valamilyen módon szerepel még vallásokban is, de saját vágyainkban is. Sokszor egy politikai, gazdasági, vagy helyváltoztatásra gondolunk, arra, hogy abban mi szebben, boldogabban élünk. Ez annak a világszemléletnek a része, hogy ha a külső körülményeink megváltoznának, akkor mi is boldogabbak lennénk. Így emlékeznek vissza az idősek arra a korra, amit ma „keresztyén kurzusnak” is neveznek, amikor az állam és a társadalom megbecsülte az egyházakat, a egyházak komolyan beavatkozhattak az ország életébe. Az Isten mégis megítélte ezt a korszakot, és adott igazi ébredést. Ha nem is ilyen formában, de sokan gondolják, hogy egy politikai változás valami hasonlót hozna a mai életünkbe is.

Jézus arra tanította tanítványait, hogy „Ha gyűlöl titeket a világ, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt, mint titeket. Ha e világból valók volnátok, a világ szeretné a magáét, de mivel nem e világból valók vagytok, hanem én választottalak ki titeket a világból, azért gyűlöl titeket a világ. Emlékezzetek arra az ígére, amelyet én mondtam nektek: Nem nagyobb a szolga az uránál, ha engem üldöznek, titeket is üldözni fognak, ha az én ígémet megtartották, a titeket is meg fogják tartani. De mindezt az én nevéért teszik veletek, mert nem ismerik azt, aki küldött engem. Ha nem jöttem volna, és nem szóltam volna hozzájuk, nem volna bűnük, most azonban nincs mentségük bűneikre. Aki engem gyűlöl, gyűlöli az én Atyámat is. (...) A zsinagógákból kizárnak titeket, sőt eljön az óra, amikor az, aki megöl titeket, azt hiszi, hogy áldozatot mutat be Istennek; és ezt azért teszik, mert nem ismerték meg az Atyát, sem engem. Ezt pedig azért mondom nektek, hogy amikor eljön az órája, emlékezzetek rá: én megmondtam nektek.” (Jn 15,18-23 és Jn 16,1-4)

Ez az ígerész világosan megmondja, hogy „aranykorra”, a keresztyén ember az utolsó ítéletig ne várjon. Ez nem jelenti azt, hogy addig a keresztyén embernek nem örülnek a világiak – egy darabig, amíg a jóságát, szelídségét, áldozat vállalását a keresztyén ember körül élők érzik. Azonban amikor talán rá is kérdeznak, hogy miért tud ilyen lenni, akkor a keresztyén embernek kell a bűnről és annak megbocsátásáról is beszélni, amit Istentől Jézus áldozatvállalása révén elnyert. Márpedig a nem keresztyén emberek a bűnről nem akarnak hallani.

A keresztyén ember az őt körülvevő környezetben általában kisebbségben van. Márpedig a bűnös ember ősi ösztöne, hogy ha ő van többségben, akkor a kisebbséget üldözi, különösen ha a kisebbség bűneit is megemlíti. Ez évezredekben át jellemzi a történelmet és jellemzi mai napjainkat is. Nem eléggé tudatosodik bennünk, hogy világszerte évente 200-300 ezer keresztyén embert végeznek ki hitük okán. Minálunk ez ebben a formában nem jelenik meg, de a minket körülvevő világ (család, munkahely egyéb közösség) ha zavarja a mi másságunk, és különösen ha bűnökről beszélünk, akkor előbb-utóbb gyűlölettel válaszol. A globalizmussal ez a helyzet romlani fog. Egyre több nem keresztyén települ be az elvallástalanodott Európába, ahol ma különféle jogcímenek a keresztyén értékek leértékelése folyik.

Ugyanakkor mégis az a tapasztalat, hogy az egész világon (különösen Ázsiában és Afrikában) mind többen vannak a hívő keresztyének. Pedig ott sok más vallású veszik őket körül, ott halnak legtöbben mártírhalált. Az élő keresztyén hit tehát mindezek ellenére boldogító, mert a boldogság nem kívülről jön befelé, hanem fölülről (Istentől) jön befelé, a lelkünkbe. Tehát, ha boldog akarsz lenni a súlyos körülmények között is, nincs más út, mint Jézus hívő szavának befogadása, bűneid megvallása és ha nehéz, de boldog életet akarsz gyermekeidnek, unokáidnak, ezért imádkozzál és élj eléjük boldog életet. Vájon megteszed-e mindezeknek a tudatában?

Dr. Ritoók Pál

## Kálvin és a pénzügyek (I.)

Kálvin János 1509-ben született a franciaországi Noyonban, azaz ebben az évben ünnepeljük születésének az ötszáz éves évfordulóját. Bizonyára sok megemlékezés lesz reformátorunkról, melyeken felsorolják, megemlékeznek teológiai, prédikatori, politikai, jogászai munkásságáról, s nem valószínű, hogy a gazdasági és pénzügyi nézeteiről sok szó esne. Pedig nem keveset köszönhet a gazdaságtan a reformátoroknak, elsősorban Kálvin Jánosnak.

Kálvinnak a hivatásról, a tőkegyarapodásról, s pénzről és a kamatról szóló megállapításai jelentős hatással voltak a korabeli gazdasági élet alakulására. Azt gondolná az ember, hogy a reformátoroknak kisebb gondjuk is nagyobb volt, mint a pénzügyekkel való foglalatosság. Meglepődhetnek sokan, hogy már a 27 éves korában megírt Institutio is foglalkozik a pénzügyekkel. Azonban ha e témával mélyebben kezdünk foglalkozni, magunk is tapasztalhatjuk, hogy Bibliánk több helyütt is foglalkozik a gazdálkodás, pénz, kamat, kölcsön témakörrel.

Max Weber a protestantizmus történelmi szerepét vizsgálva arra a megállapításra jutott, hogy a protestáns etika lényeges szerepet játszott a modern „kapitalista szellem” kialakulásában. A hivatás-etika, a munkára való beállítódás szellemének előtérbe helyezésével a kapitalista szellemnek, a gazdasági racionalitásnak fontos történelmi előzménye volt.

A reformatori etikában új fogalomként került használatba a hivatás (Beruf) kifejezés. A protestáns bibliafordításokban jelenik meg először a hivatás-fogalom. Ezt az újszerű kifejezést világi értelemben sehol sem használták eddig.

A XVI. század elején megváltozott a pénz valóságos szerepe, természete radikálisan átalakult. Az általános csereeszközből egyre inkább kamatozó tőkév lett. Így ennek köszönhetően, lassan átalakult a pénzre vonatkozó elmélet is.

A kálvini tanítás világos összefüggésben áll a kapitalista fejlődéssel. Ez a megállapítás különösen vonatkozik Kálvin pénz-, és kamatelméletére.

v. Kis Csongor

Zsinati Számvizsgáló Bizottság Elnök

XX. századi „gályarab”-prédikátorok

# Molnár Lajos

## (1902-1971)

Életének határnapjai jelképesek. A mohácsi csatavesztés – avagy Keresztelő János lefejezése – emléknapiján (augusztus 29.) született, s egy nappal Trianon évfordulója előtt távozott minden élők útján. Nem akármilyen élethatárok! Édesanyja 11. gyermekeként vállalta a leendő lelkész-országgyűlési képviselőt. 1940–1944 között – nem akármilyen időben – képviselte a dunavecsei kerületet. Manapság – s ez közös veszteségünk – senki sem emlegeti, hogy azon kevés országgyűlési képviselők egyike, akik *Magyarország hadba lépése ellen szavaztak*. Ugyanakkor *heves ellenzője az ún. zsidótörvényeknek*. Pedig jó és fontos lenne ezt manapság is számontartani!

Mit tudunk még róla? A Benedek Marcell által főszerkesztett marxista szellemű Magyar Irodalmi Lexikon (Bp., 1965) azt is elmondja róla, hogy dunavecsei lelképásztor. A „Dunamente” c. lap szerkesztője és kiadója. Verseskötetei: „Ifjú évek” (1919) – ez 17 éves korában jelent meg Benedek Elek előszavával. – „Tavas” (1921) – ezt 19 évesen jegyezte. – „Harangszentelési énekek” (1924) – ekkor 22 éves. – „Magyar rögön” megjelenésekor már 26 éves „öreg” költő. Ezekon kívül egyháztörténeti munkákat is megjelentetett. Így a Lexikont. Mindez élete első felének gyümölcse.

E sorok írója II. éves teológusként, dunavecsei pünkösdi legatusként ismerkedett meg vele Dunavecseán. Szemből tekintély és intelligencia sugárzott. (Őszintén megvallva, a legátus úgy hajózott Dunavecse, hogy majd egy szokványos „falusi pap”-pal fog találkozni. Beszélgetnek majd időjárásról, természetvilágokról... E két nap alatt azonban még azt is megtanulhatta, hogy Isten nem Pál apostolon „keresztül”, hanem Pál apostol „által” szólt. Ugyanis csak a szeget verik „keresztül” a deszkán.) Ugyanakkor kívülről megismerhette azt a dunavecsei épületet, ahol az ÁVO Molnár Lajost korábban fogva tartotta...

Az életben személyesen már nem találkozhattak. Viszont 50 év múltán a székelyföldi Homoródszentmártonban kezdeményezései emlékével találkozhatott. Ugyanis 1941-ben Molnár Lajos elsőként kezdeményezett testvérgyülekezeti kapcsolatot Dunavecse és Homoródmelléke között. E kapcsolat két

diktatúrát is túlélt. Átlépett égiszerő határon, s tart mind a mai napig!

Molnár Lajost egy ideig páncélként védte az a tény, hogy a II. világháborúba való belépést és a zsidótörvényeket ellenzők kicsiny táborába tartozott az Országházban. Dehát változnak az idők és a szereplők. A politika egyébként sem ismeri a hála fogalmát. Történt pedig, hogy egy Nyitrai János nevezetű gyári munkást irányítottak Dunavecse kommunista pártmunkásként a járási főjegyzői székbe. A hatalmat azonban ÁVO-s felesége gyakorolta. Első dolgának tekintette a helyi „klerikális reakció” letartóztatását. A kortársak jól tudják, hogy milyen megalázó módon gyötörte, kínoztta egy cikke miatt, ami a háborút megelőzően a „Dunamente”-ben jelent meg. Egy harmincsoros cikkekérő van szó. Minden szava ma is igaz! Valamennyit hitelesítette Rákosi Mátyás és Kádár János...

Bizony, rossz véget ért volna az egyenlőtlen „párbeszéd”. Ámde Dunavecse helyi orvososa igen derék embernek bizonyult. Felesége, leánya Auschwitzban pusztult el. Ő maga más deportáló táborban megmenekült. 1946-ban reformátussá lett. 1949-ben szenvedélyesen kiállt Molnár Lajos mellett! Így azután a szadista „hősnő” kénytelen volt foglyát szabadon engedni. Bár fizikailag nem bántalmazták Molnár Lajost, de egész életére szóló károsodás érte. Súlyos cukorbeteg lett. Egyensúlyzavarok miatt a szószekekre sem tudott felmenni. Igehirdetéseit az Úrasztalánál mondotta el.

Mint országgyűlési képviselő, sokat tett Dunavecseért. A települést két alkalommal is súlyosan érintette a dunai árvíz 1939 és 1940-ben. A lelképásztor országgyűlési képviselő segítségével Dunavecseről is elmondható, hogy szebb lett, mint volt.

Az országos református ifjúsági munka – különösen a KIE – rengeteget köszönhet neki. A dunai nagysziget ugyanis a helyi református egyházközség tulajdona volt. Ő az egész szigetet KIE tábornak rendezte be. Magyarország valamennyi megyéjéből, sőt a határon túlról is sok ifjú jött ide. 1939-ben gróf Teleki Pál miniszterelnök is két napot töltött itt az ifjúság körében, az ősfák árnyékába épített faházak egyikében. Az alapító lelkész így számolt be az ország főcserké-



szének és miniszterelnökének a telep célkitűzéseiről: „A dunavecsei tábor a magyar ifjúság legelhanyagoltabb rétegeinek, nap-számos, iparos, kereskedőtanonc, s a szegény földműves ifjúságnak valóságos nemzetmentő állomása, ahol beteg lelkek találnak gyógyulást, és ellankadt testek jutnak erőgyarapodáshoz.” Gyakran hangoztatta: „Vezető lelkésze vagyok gyülekezetemnek, közköznája egyházamnak.”

Megemlíthjük még, hogy miután Budapesten végezte teológiai tanulmányait, 1921–1925 között Solton és Uszódon volt segédlelkész. Első önálló szolgálati helye a szülőföld közeli Kosd. (Szolgálati ideje alatt történt itt a hatalmas bányakatasztrófa. Az özvegyen maradt asszonyok és családjaik érdekében országos gyűjtést szervezett.) Alapít Hangya-szövetkezetet és állatbiztosító szövetkezetet. Hamarosan az Országos Református Lelkészegyesület (ORLE) titkára lesz. (Ma már feledésbe ment, hogy az ORLE javaslati álltak a Nagyatádi-Szabó-féle földbirtokreform mögött.) Mint költőt pedig megválasztják a Gyóni Géza- és a La Fontaine-társaság tagjává.

1936-tól haláláig dunavecsei lelkész. 1940–44 között országgyűlési képviselő. A háború alatt súlyos károk érték a templomot. Gyorsan megszervezte az újjáépítést. A KIE-szigetet viszont Sztálinváros létesítésekor elkobozták az egyháztól. „Margitszigetet” akartak belőle csinálni, de csak addig jutottak, hogy kiirtották az ősfákat, elhordták a faházakat. Minden szórén-szálán eltűnt. Természetesen a nagy tervből nem lett semmi...

*Mi maiak már el sem tudjuk képzelni, hogy milyen szellemi nagyságok, elkötelezett Krisztuskövetők szolgáltak szerte az országban!*

Dr. Papp Vilmos

## KÁLVIN ÉV – 2009

## Képes Kálvin életrajz (III.)

1534

A római mise ellen röpiratok Franciaországban, aminek következtében sok hugenottát végeztek ki a párizsi Place Mauberten és a Place de Gréven. I. Ferenc király elindítja a protestánsüldözést, Kálvin Bázélbe menekül.

1536

Fő művének, a Christianae Religionis Institutionum (A keresztyén vallás rendszere) első kiadása, amit a bázeli Thomas Platter Kiadó jelentetett meg. Az előszóban Kálvin igazolja I. Ferenc királynak a francia protestánsok létjogosultságát.

Májusban jár utoljára szülőházájában. Testvére, Charles temetésén vett részt. Kálvin 25 évét élt önkéntes „száműzetésben”.

A genfi reformátornak, Guillaume Farelnek sikerül Kálvint megnyerni a genfi reformáció támogatására. Genfben Kálvin előadásokat tart és reformokat indítványoz. Egy kis házban lakott először a mai Rue Jean Calvinen.



Ugyanakkor még ennek az évnek az elején eltöltött egy kis időt Ferrarabban Renée de France hercegnő vendégeként, akinek Kálvinnal együtt az volt a célja, hogy a reformáció Itáliában is elterjedjen.

1537

Megír egy kátét és egy hitvallást, amire a genfi polgároknak esküt kellene tenniük, hogy ezzel bizonyítsák: végleg szakítottak régi hitükkel. Ellenállás bontakozik ki javaslata ellen.

1538

A Genfi Városi Tanács a berniek nyomására hasonló egyházszervezetet hoz létre, mint amilyen már létezik Bernben. Kálvin és Farel az egyház függetlenségét követelik a városi tanácstól. Elutasítják az úrvacsora berni módon történő kiszolgáltatását, azaz az ostya használatát, s a tanács döntése következtében kiutasítják őket Genfből.

Kálvin Strassburgba megy, ott a francia menekült gyülekezet lelkésze lesz és bibliai témájú előadásokat tart a Főiskolán. Barátság a strassburgi reformátorral, Martin Bucerrel, akivel egy fedél alatt lakott házasságkötéséig.

- DrBL -

## Búza Barna szobra – 2000

Búza Barna a magyar művészek rangidőse, sok nehézségen keresztül ment életének egyik legszebb gyümölcseként megbízást kapott a Dunamelléki Református Egyházkerülettől egy egészalakos Kálvin szobor megformálására. Az alkotás Budapest egyik fontos tömegközlekedési csomópontján került elhelyezésre, a Kálvin téren, közel a főváros egyik legrégebbi református templomához.

A két és fél méter magas bronzszobor mintegy három és fél mázsa finom minőségű bronzból készült. Az öntés kényes munkáját az érdi Fémplast bronzöntőde végezte, amelynek a vezetője Domonkos Béla szobrászművész.

A szobor posztamentumán található a felirat: „KÁLVIN JÁNOS GENFI REFORMÁTOR NOYON, 1509. – GENF 1564.” Hátoldalán: „EMELTE A DUNAMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET A MILLENNIUM ÉVÉBEN, A MAGYAR REFORMÁTUSOK IV. VILÁGTALÁLKOZÓJA ALKALMÁBÓL 2000. JÚNIUS 30.”

A szobor leleplezése a világtalálkozó megnyitójának egyik kiemelt ünnepi eseménye volt. Már az 1930-as években megfogalmazódott a művészen, hogy a Kálvin téri templom elé „kell” egy Kálvin szobrot készíteni. A szobor konkrét megtervezése az 1990-es években történt.

Búza Barna Vésztőn született Békés megyében, 1910-ben. Budapestre való felkerülésével kapcsolatban következőket nyilatkozta: „1928-ban Pestre kerültem... A Kálvin téri templomba jártam, ahol meghatározó hit-élményeim kaptam... A téren állt a Danubius-kút (ma az Erzsébet teret díszíti), de én már akkor odaálmodtam a kút helyett a Kálvin-szobrot. Ez az álmom mindig velem volt, hiszen a Kálvin téri templomba járok azóta is. Elkészítettem a szobor modelljét és lelkész barátaim szelíd, de kitartó unszolására bemutattam Hegedűs Loránt püspök úrnak, aki 5 példányban megöntette a modellt, majd a világtalálkozóra az egyházkerület megrendelte a szobrot. Így talált egymásra az én álmom és a megrendelő óhaja. Végül is 72 évi „áldott állapot” után így született meg a Kálvin-szobor a Kálvin térre.”

A szobrász a Kálvin ábrázolás megalkotásakor a formák leegyszerűsítésére törekedett, így a szobor megjelenésével is a reformátor szerény életvitelét tükrözi.

A művész szavai szerint az alkotás: „Határozott. Bibliás. Éles metszésű arc, ellentmondást nem tűró férfikarakter. Szakmai szempontból ezek jó fogódzók voltak. Ilyennek éreztem mindig. A róla készült rézkarcok tanulmányozása és a róla írott munkák elolvasása után is. Olyan sokáig éltem vele és hordoztam magamban őt, hogy amikor nekiláttam a szobor elkészítésének, őt hét alatt elkészültem vele. Még egy Kálvin-éremet is terveztem. Úgy érzem, ez életem legkedvesebb, legsikerültebb érme.”



Egykor a Kálvin téren



Ma a Ráday Kollégiumban

A művész ugyanazt az ábrázolást (érmét) elkészítette bronzból és terrakottából is. Ezen Kálvint egyszerű kabátban, a többi ábrázolásnál rövidebb szakállal jeleníti meg. A debreceni „Kálvin János 500 éve” című kiállításon a nagy szobor 40 cm-es modellje, amely a Tiszántúli Református Egyházkerület tulajdonát képezi, és a bronzból öntött Kálvin-érem látható.

Millisits Máté

## Maradjon veled

*A szeretet Lelke vegyen körül Téged,*

*Amikor elhagytak*

*és egyedül érzed magad.*

*A Lélek szelíd fuvallata*

*ébresszen fel,*

*Amikor a lelki alvás fenyeget,*

*S kezded elveszíteni lelki éberséged.*

*A hűség Lelke maradjon melletted,*

*Amikor az Isten által*

*számodra kirendelt földön jársz*

*Mélységek és magasságok között!*

*(M. Simone Weber imája)*



## Csillagpont 2009

### Mi az, hogy Csillagpont?

A Magyarországi Református Egyház idén nyáron negyedik alkalommal rendezi meg a Csillag-

pont ifjúsági találkozót, melyen minden második nyáron közel 2500 fiatal gyűlik össze, mindig új helyszínen. Különleges azért, mert fiatalok szervezik fiataloknak: alkalomról alkalomra közel 400 önkéntes szervező munkája teszi lehetővé a megvalósulását. Különleges, mert a találkozó minőségi, igényes kulturális és szórakozási lehetőségeket nyújt, de több is egy szokványos kulturális fesztiválnál: hitükben elkötelezett és hitüket kereső, többségükben református fiatalok találkoznak egymással, hogy megosszák gondolataikat a világról, közös értékeinkről, Istentől.

### Helyszín

A találkozó július 21–25. között lesz Magyarország szívében, a Tolna megyei Fadd-Domboriban, Szekszárd város közelében egy Duna-holtág mellett, festői környezetben.

### Kiknek?

A találkozó nyitott minden olyan 16-30 éves fiatal számára, aki református gyülekezetbe jár, vagy csak szeretné (újra) felfedezni református gyökereit, és mindenki számára, aki arra kíváncsi: miért jó reformátusnak lenni.

### Honnan vesszük a bátorságot?

Különleges a fesztivál programkínálata is: a szervezők törekednek modern, fiatalos stílusban bemutatni a magyar, és azon belül a Tolna megyei reformátusság kulturális kincseit. Nem hiányoznak a keresztyén könnyűzenei zenekarok (pl. a magyar Éden, Forte, Pintér Béla mellett a holland Insalvation), amint az igényes, keresztyén mondanivalójú, népszerű világi együttesek sem (Bolyki Brothers – a capella együttes gospel- és zoltárfeldolgozásokkal, Kaláka és Misztrál – megzenésített versek, Dr. Walter – chicago blues).

Esténként a vidék népi kultúrájával is megismerkedhetnek a résztvevők, ízelítőt kaphatnak a helyi néptánc-, és gasztronómiai hagyományokból is.

### További információ:

csillag.reformatus.hu,  
csillagpont@zsinatiroda.hu

## Főgondnokként, vecsésiként Krisztus ügyéért (II.)

### – Mondana néhány konkrét példát?

– Nagy örömmre szolgál, hogy a Vecsési Református Óvodában 2002 óta Isten Igéjének világosságában nevelhetjük, taníthatjuk az óvodás korú gyermekeket! Jó magvetés ez lelki értelemben is a magyarság számára. Üde színfoltja lett városunknak a szépen megújult templomkert is, ahol boldog gyermekének és játszózó gyermekesreg dicséri az élet Urát. Ugyanakkor Kiskunlacházán, Alsónémediben, Ráckevén, Cegléden nem ritka a 300-500 fős ünnepi istentisztelet. Szigetszentmiklós lakótelepen és Ceglédbercelen új gyülekezetek alakultak és meg is erősödtek. Új templomok épültek Pilisen, Felsőpakonyban, Szigetszentmiklóson, Ceglédbercelen, Törtelen és Köröstetétlenen is. Az utóbbi esetben ökumenikus templomról van szó, amely a római katolikus és református hívek példászerű összefogásával épült. A gyülekezeti látogatáskor a tetétleni lelkipásztor örömmel mondta, hogy szentestén 110 gyermek éneke, karácsonyi műsora dicsőítette a Megváltó Jézust az új templomban. Áldott szolgálatot jelent egyházmegyénkben az évenkénti énekkari találkozó. Örömeinkre szolgált, hogy 2008-ban Vecsésen adhattunk otthont e közösségépítő és Istent magasztaló alkalomnak. Kiemelt figyelmet fordítunk az egyházmegyei presbiteri továbbképző alkalmakra, ahol bizonyágtételek, bibliaismereti előadások hangzanak el. Ezzel is elősegítjük a presbiter testvérek missziós szolgálatát. A gyülekezetek fogyásának megakadályozása azonban stabil ifjúsági közösségek nélkül kilátástalan dolognak tűnik. Az ifjúsági közösségek kialakításában mindenütt a lelkipásztoroknak van meghatározó szerepük. Ehhez új fejlesztési programokra, témajavaslatokra, vonzó szabadidős programokra van szükség. Jó alkalmak a gyermekek és fiatalok

gyülekezeti életbe kapcsolására a különböző szünidei kirándulások, amelyek segítik a szolgáló ifjúság gyülekezetben tartását. Ilyen élő ifjúsági közösség Vecsésen még nincs, de egyházmegyénkben Monoron, Jászberényben, Vasadon, Szigetszentmiklóson, Kiskunlacházán, Gyálon, Ócsán, Szolnokon, és máshol már működik. Rá kell jönniük a családoknak, és a nemzetnek is arra, hogy a Krisztus ismerete nélkül felnövekvő ifjúság céltalan, örömtelen és boldogtalan! Ezért tudatos misszióval és Ézsaiás prófétával együtt kell hirdetnünk: „Örvendezve fogtok vizet meríteni a szabadulás forrásából, azon a napon ezt mondjátok majd: Adjatok hálát az Úrnak, hirdessétek nevét! Adjatok tudtára a népeknek nagy tetteit!” (Ézs 12,3-4.)

– **Mintha a jelenlegi keresztyének/keresztények a templomtól és Krisztustól távolmaradásuk okaként mindig csak a nehezebb gazdasági helyzetre és annak Krisztus-hitet és nemzettudatot negatívan befolyásoló hatására hivatkoznának. Van-e kiút ebből a helyzetből?**

– Mindenki tapasztalhatja a magyarság hitbéli és morális gyengeségét kihasználó megtévesztés konkrét eseteit. Elég itt a határon túli testvéreink magyar állampolgárságáról 2004. december 5-én tartott szavazás sajnálatos eredményeire, vagy a 2006. évi választásokra utalnunk. Nekünk, keresztyéneknek mégsem szabad elcsüggednünk. A hitben élő ember tudja, hogy a Krisztus által Isten az Ó Fiát adta bűneink váltságára, minden emberért, tehát nem csak a keresztyénekért/keresztényekért, hanem hitetlenekért is. Csak nézzük meg, hogy az ismert kiskunlacházi vagy veszprémi büntény után milyen közösségi összefogás alakult ki nemcsak a településen, de a gyülekezetekben is. Ezt az összefogást és együttérzést, keresztyén/keresztény hi-



## Főgondnokként, vecsésiként Krisztus ügyéért (II.)

tet kell – sajnálatos bűntények megtörténe nélkül is – erősíteni. Van egy szép énekünk, amit a XVI. századi svéd király, Gusztáv Adolf énekeként tartunk számon: „*Ne csüggedj el kicsiny sereg, ha rád zúdul vad ellened, hogy végképp összetörjön, Bár elpusztításodra tör, bú, s kételkedés mit gyötör, nem lesz ez így örökké. Bízál, ügyed az Istené, népét Ő el nem ejtené, Ő áll majd bosszút érted, Ő állít Gedeont melléd, általa harcokban megvéd, Szent Igéjét és téged.*” Ezzel az erős hittel kell a naponkénti kísértések között megállnunk, hiszen nekünk, újszövetségi gyülekezeteknek és hitben járó embereknek Gondviselőként, Szabadítóként küldte el Isten az Ő Fiát, Krisztust. Csak Őbenne, egyedüli Közbenjárónkban bízva lehetünk engedelmes eszközzé annak az Istennek a szolgálatában, aki minket, elvesztetteket megkeresett, megváltott és elhívott, hogy bizonyágtévők legyünk a tanácstalanok, a csüggedők, a hitükben bizonytalankodók és a vigasztalás nélkül élő embertársaink számára Vecsésen, a Délpesti Egyházmegyében, és az egész nemzetben is.

Orosz Károly



Régi Ige – új üzenet

(1Kor 11,5)

Kalauzunk szerint olvasva a Bibliát évtizedeken át, sokszor került sor Pál apostol Korinthusiakhoz írott leveleire. Emberi módon gondolkodva azt lehetne mondani: már semmi újat nem találhatok benne, hiszen minden verse régen ismerős. A megjelölt textuson meg éppen átszaladunk felületesen; hiszen azt, hogy az asszonyok befedjék fejüket az istentiszteleten, már régóta elavultnak tartjuk – és jogosan. Egyszerűen arról volt szó, hogy a keresztyén gyülekezet asszonyai az akkori illendőségnek megfeleljenek, ne botránkoztassanak meg senkit!

Érdeemes azonban felfedezni az adott mondat *első felét*, melyre én sem figyeltem fel korábban! „...Minden asszony, aki fedetlen fővel imádkozik vagy prófétál...” – olvassuk! Igazán? ...Tehát imádkoztak és „prófétáltak” (hangosan nyilván) a gyülekezet alkalmain az asszonyok is? Tehát mégsem kellett hallgatniuk minden gyülekezetben? (1Kor 14,34) Amint az előző idézetből kiderül, bizony nem! Ezt az ellentmondást szeretném még – ismereteim szerint – megmagyarázni.

A nők helyzete, megítélésük nem volt azonos az egész (fegyverekkel összetartott) Római Birodalomban. Más volt Európában, az igazi görög-római világban, és más a meghódított közel-keleti provinciákban. A zsidóknál, s a többi ottani népnél is, sokkal alárendeltebb helyzetben voltak a nők, mint Európában. A főleg zsidókeresztyénekből álló gyülekezetekben valóban „illetlen” volt asszonynak megszólalni (1Kor 14,35/b). Aki nem hiszi, kérdezze meg egy mai vallásos (ortodox) zsidótól, vajon szólhat-e ott ma is egy nő a zsinagógában?

Az európai helyzetet viszont jól jellemzi a filippi Lídia helyzete és szerepe az Egyházban (ApCsel 16). Nő léte az önálló kereskedő volt, saját háza volt, s ebben helyt adott egy születő keresztyén közösségnek! Vajon ő sem szólalhatott volna ott meg?

Ez utóbbi kérdésre a válasz nyilvánvaló. Befejezésül csak annyit: fentebb leírt igei felismerésem a presbiterré választott nőtestvérek miatt éreztem közlésre érdemesnek...

Kövespataki László

## Nagykunság: VII. Presbiteri Konferencia

A Nagykunsági Református Egyházmegye Munkatervének megfelelően Presbiteri Konferenciát tartott 2009. április hó 5-én (Virágvasárnap) Törökszentmiklóson, de. 10 órai kezdettel a Református Templomban.

A Református Általános Iskola diákjai virágcsokrokkal és ének szóval köszöntötték az egybegyűlteket.



Igét hirdetett: *Derencsényi István* egyházkerületi főjegyző, püspökhelyettes.

A konferenciát köszöntötte *Bederi Imre* lelkész Kézdivásárhelyről.

A köszöntő után *Dr. Juhász Enikő* Törökszentmiklós polgármestere köszöntötte a Nagykunságból érkezett presbitereket és kedves vendégeket. Majd ünnepélyesen megnyitotta a Törökszentmiklói Református Egyház Nőszövetsége által szervezett Jótékonyági Vásárt.

Ezt követően az általános iskolában megrendezett Képzőművészeti Kiállítás megtekintésére volt lehetőség és a Református Könyvesboltban vásárlási lehetőség is volt biztosítva.

A rendezvény a Református Iskola Bocskai úti éttermében folytatódott közös ebéddel és énekléssel.

A délután folyamán több előadás is meghallgathattunk.

*Derencsényi István* egyházkerületi főjegyző, püspökhelyettes a Magyar Református Egyház életéről, valamint a 2009. évben megtartandó eseményekről tartott beszámolót.

*D. Szabó Dániel* elnök, a Magyar Református Presbiteri Szövetség elnöke előadást tartott a Kárpát-medencében lévő szolgálatainkról.

*Dr. Imre Sándor*, a Tiszántúli Református Egyházkerület Főgondnokának „*Nemzedékek találkozása és együttműködése a gyülekezetekben*” című előadását követtük figyelemmel.

*Molnár János* igazgató, a Nagykunsági Egyházmegye gondnoka a berekfürdői Megbékélés Házának bővítéséről és működéséről tájékoztatott bennünket.

*Szentesi Lajos* m. főgondnok-Karcag, a Presbiteri Szövetség Nagy-kunsági elnöke a Nagykunságban végzett presbiteri szolgálatról és éves munkatervükről adott tájékoztatást és a testvéri Kézdi-Orbai Református Egyházmegyén tett látogatásáról tájékoztatta a konferencia résztvevőit.

Befejezésül *Nagy Kálmán* kunhegyesi lelkész záró áhítatával fejeződött be a konferencia.

Szentesi Lajos  
elnök

## ÉLŐ EMLÉKEZET

## Kövesdi Kiss Ferenc

## Öt éve hunyt el a Presbiteri Szövetség „Örökös Presbitere”

1995. november 15-én adta át Balla Tibor elnök és Dr. Ritoók Pál akkori főtitkár a Magyar Református Presbiteri Szövetség megbecsülésének ezt a jelét. Az indoklás elmondja, hogy „a magyarság, ezen belül a marosvölgyi területi rész szórványkérdése feltárásában, valamint e nemzeti sorskérdés felvetése és feldolgozása terén kifejtett munkássága elismeréseként.”

Ekkor az 1913-ban született lévita-tanító, költő, szociográfus, a „Mezőség apostola” már 68 évet töltött nagyon aktív presbiteri szolgálatban. Bölcsőhelye – Székelykövesd – parancsából fél évszázadon át kutatta, regisztrálta a 147 egykor szín-magyar és református mezősségi község életét. Rögzítette az elrománosodás és a pravoszláv térfoglalás okait. Kendőzés nélkül mutatott rá a magyar politikai elit hibáira. Azonban nem rekedt meg a regisztrálásnál. A „Reménységdajkálók” c. kötetében a jövődőre tájolóást sugallja. A félezer oldalas „Riadóra szól a harang” – melynek első negyedét a kőbányai egyházközség, a teljes művet pedig a pomázi Kráter Kiadó gondozta, a szórványlét utolsó órájában is megmutatja a megújulás lehetőségeit. Mélységes, bénító narkózisból riasztanak a harangok. „Serkenj fel, aki aluszol, s feltámad néked a Krisztus”. Sajnos nem mindenki ébred fel. Sokaknak kényelmesebb a szunyókálás, netán a mazochista önsajnálát. Pedig minden szórványkérdés végső megoldása: „Ki korán kel, aranyat lel!”

Élete különböző korszakában számos elismerést kapott. Fiatalon: Kőrösi Csoma Sándor díjat (kétszer is!). Ez küldetésre serkentette! Idős korában Erdély magyarsága Julianus-díjjal tisztelte meg. A református egyházkerület Földes Károly-díjjal jutalmazta. A Magyarországi Református Egyház Zsinata pedig Makkai Sándor díjjal tüntette ki. (Ez utóbbi alkalommal – ekkor már 90 éves – a zsinat elnöktől kapott virágcsokrot Makkai Sándor budapesti sírjára vitte. A kapott összeget pedig felajánlotta a végzetes romlásnak indult 56 ülhelyes kis göci templomocskára újjáépítésére...)

Teljesen azonosult a Mezőséggel. Tisztában volt a 147 egykori

magyar község minden közösségi és családi problémájával. Nemcsak a lelkészeket értesítette, hogy hol kell kereszteni, beteget látogatni, haldoklót erősíteni. Tudta azt is, hogy kinek van szüksége kenyérre, gyermekruhára, vagy hol kell diófát ültetni...

Legfőbb ellensége a magyar „morbus hungaricus”: a pesszimizmus volt. Ez még a jobb lelkeket is megbénítja. Letargiába taszítja. Ezért menekül sok fiatal lelkész a Mezőségről, holott „Krisztus vitézének” a harcmezőn a helye! Az átlagmagyar azzal vívódik, hogy mit miért nem lehet tenni. Kövesdi Kiss Ferenc viszont azt tanította: mit kell tenni!

Ennek jegyében – még 90 évesen is – minden erejét, idejét a mezősségi szórványifjúságnak szentelte. Még az elképzelhetetlent is megvalósította. Gondoskodott majdani „falufelölösökről”! Öt autóbuznyai ifjú csoportot hozott Budapestre a kőbányai eklézsiába, ahol ezek a kiszemeltek intenzív magyar, történelem, lelki képzésben részesültek országjárással párosítva.

Halálával sajnos számos kezdeményezése leállt. *Valakinek fel kell emelni az „egyetlen összmagyar” elejtett fáklóját!*

P. V.

*Elhunytja 5. évfordulóján a Bp.-kőbányai egyházközség (Ihász u. 15.) kopjafát állít emlékére a templomkertben. Riadóra szól a harang (A Mezőség településeinek helyzetképe 1891–1991) még kapható a Kráter Kiadó könyvesboltjában: Bp. VII., Rákóczi u. 8.*



## Ki kicsoda a Bibliában?

## Bibliaismereti kvíz – VII. fordulója



1) Hogyan hívják azt a ciprusi származású lévitát, aki Pál egyik legfontosabb munkatársa volt? Ciprus szigetén alapította meg a legrégebb keresztyén gyülekezetet, amelyik ma a görög-ortodox egyház rangidős közössége. Mi nevének magyar jelentése? (ApCsel...)

2) Gileádi férfi, aki 80 éve ellenére elhatározta, segít Dávidnak, amikor Absolon fia lázadá-

sa miatt menekülnie kellett. Ő látta el a menekülő Dávidot élelmiszerekkel és takaróval. Halálos ágyán Dávid arra kérte Salamont, legyen barátságos ennek az embernek a fiaihoz. (1Kir...2Sám...)

3) Ki mondta kinek: „...meggyógyít téged Jézus Krisztus. Kelj fel és magad vedd be az ágyadat!” (ApCsel...)

4) Ki volt az a férfi, akinek háza volt a tengerparton, s nála szállt meg Péter? (ApCsel...)

5) Hogyan hívták azt az újszövetségi prófétát, aki megjövendölte azt a nagy élményét, ami aztán Klaudiusz császár idején be is következett. (ApCsel...)

Az előző két kérdéskör (V-VI. forduló) megfejtői: Balla József, Cigánd; Borsody István, Visegrád; Buni Istvánné, Bóly; Csatlós István, Bés/Szlovákia; Csetvei János, Kalocsa; Dócs Györgyné, Cigánd; Enyedi Barnabás, Hajdú-

hadház; Enyedi Imréné, Hajdúhadház; Gecse Bertalan, Sátoraljaújhegy; Géresi Ferenc, Vajdácska; Hajas Gyuláné, Budapest; Karmacs Zoltán, Túrístvándi; Kanalic Gábor, Bátortereny; Kiss P. Andorné, Nagyvarsány; Kolosváry Bálint, Budapest; Mészáros Károly, Veszprém; Nerada Mátyás, Budapest; Orbázi Imre, Tiszaújváros; Rehor Lászlóné, Vajdácska; Sarády József, Budapest; Sípos Károlyné, Balatonkenese; Szabó János, Komárom; Széll György, Debrecen; Székely Tamás, Mernye; Szucsányi Károly, Barabás; Tolnaj Sándor, Debrecen; Újváry László, Nagyvarsány; Viczián Miklós, Budapest; Zóka Benjámín, Pécs. Az újabb megfejtéseket kérjük a következő lapzártáig, **2009. július 6-ig** szövetségünk irodájába eljuttatni. Cím: Presbiter, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Bibliai kvíz.

Dr. Békefy Lajos –  
Dr. Békefy-Röhrig Klaudia

## Hollandiai beszámoló (I.)

Miért is kell a március végi hollandiai utazásomról beszámolni? – kérdezhetné Testvérem, lapunk hűséges olvasója. Olyan sokat halottunk már Hollandiáról, számtalan hollanddal is találkozhattunk, s minden turisztikai tájékoztatásban részletesen olvashatunk ennek a kicsi, alig dunántúli területű országnak, s 15 milliós népének életéről és kultúrájáról. Ennek a kultúrának itt nyilván sem csúcsairól, sem óriásairól nem tehetünk még említést sem, csak csendben meghajlunk nagysága előtt.

Már államisága is, a spanyolok elleni, protestánsok vezette szabadságharcban születik 1568-ban, s évszázadokon át a kálvini reformáció európai fellegvára, az üldözöttek és menekültek, zsidók és nem zsidók gyámolítója és rejtegetője lesz. Nagyon gyorsan a föld egyik legjelentősebb kereskedő nemzetévé is vált, ahogy nagyvárosa Rotterdam is a világ legforgalmasabb tengeri kikötője.

Függetlenségi törekvéseinek kiáltó bizonyossága, hogy ki tudott maradni az első világháborúból, s szabadságszeretetének az a tény, hogy az akkor alig 10 milliós nemzet megállította az Európát könnyen lerohanó hitleri szárazföldi csapatokat, s csak a dühödés és vandál bombázások miatt tették le a fegyvert, hogy városaikat és népük életét megmentse.

Sokak számára ismerős, Isten teremtett világot féltve őrző és művelő lelkületük, az egész országot átszövő csatornahálózat, a tengertől hatalmas küzdelemben gátakkal elvett és kiszáritott országreszek, tulipánmezők, s a nemzet lelkületét minden tanulmányánál hűségesebben tükröző fényképek, melyeken a vadkacsamama a forgalmas autóúton totyog át kicsinyeivel, az óvó szívű autósok vigyázásában.

De ezt a mentalitást tükrözik a legelő bárányok és tehének között sétáló hófehér hattyúk is, és a csoportosan szelíd pónilovaikon kiránduló, játszó falusi gyerekek, vagy a régi városi mázsák, melyre a szigorú rendőr egykor ráhajtatta a lovas kocsit, ha úgy tűnt, hogy a kocsi túlterhelte a lovakat...

Különösen Amerikából érkezve minden olyan meseszerű és puritán tervezésük folytatásáig a házak is „belülről nagyobbak, mint kívülről”. A csúcstechnika és a természet harmóniájának, a mindent elérő szervezethez és ennek feszültségét feloldó, gyermeki játékos kedvnek olyan tiszta megjelenése ez a világ, melyben a nemzeti reprezentáció csúcspontján – adott időben – a szeretett királynő, akár kosárral a karján vagy biciklivel elindulhatott bevásárolni.

Hollandiában ezért mindenki gyorsan otthon érezheti magát, felszabadulttá válhat. Sajnos azok is, akik ennek a népnak a keresztyén, reformációs és európai örökségét gátlástalanul készek elpusztítani. S ami még szomorúbb, hogy ez a nagy ügyekben és meghatározó helyzetekben mindig összefogó és küzdő nép ezt a reaktív veszedelmet is – megkísértett liberalizmusában – a pluralizmus „másságaként” szemléli, tolerálja.

Ennek a magatartásnak máris fájdalmas veszteségei és következményei vannak. Eltolódtak vagy éppen eltűntek a lelkileg és történelmileg meghatározó számbeli nagyságrendek, és a nemzet életét át egész Európára, sőt a világra kisugárzó etikai mértékek nagy deficitet szenvedtek.

Ha más kapcsolódási pontunk nem lenne, úgy ez a helyzet is egzisztenciálisan összekötne, és közös átgondolásra kellene, hogy készítsen bennünket a hasonló örökség és hasonló támadottság vagy éppen a halálos sebzettségünk folytán. Hála Istennek más kapcsolódási pontjaink is vannak, és nem is fogyó, de ígéretesen és kegyelmesen növekvő mértékben. Ennek egyik része kétségtelenül az a hálás kötelességként élő, történelmi emlékezés, melynek alig két éve kiemelkedő állomása volt a gályarab lelkipásztorainkat szabadító de Ruyter admirális születése 500. évfordulójának megünneplése a mi részünkről is. Szülővárosában Vlissingenben a hatalmas szobor lábánál helyezte el bronzdomborműves emléktábláját a hollandiai, de az összmagyar reformátusság képviselőit is *Tüski István* református lelkipásztor és hollandiai magyar nagykövetségünk.

Néhány hónappal később pedig a keresztes templomban helyeztünk el közösen egy három nyelvű köszönetet és üzenetet hordozó táblát. Az ünnepélyes gyülekezeti alkalmon *Dr. Börzsönyi József* professzor úr holland nyelvű ünnepi szolgálatot végzett, míg a Kollegiumi Kántus gyönyörű éneklésével, *Berkesi* karnagy úr vezényletével gazdagította az együttlétet. Magam a XX. századi magyar református „gályarabokról” szóltam. A táblát és a szervezést ez alkalommal is hollandiai testvéreink készítették el, a szöveget pedig zsinati elnökségünk is jóváhagyta. Ennek a történelmi emlékezésnek és köszönetnyilvánításnak része, hogy szinte minden olyan egyetemi vagy középületen, ahol később jelentőssé vált magyar református diák tanult – egyházi és társadalmi ünnep keretében – emléktáblát helyeztünk el a hollandiai református magyarság, lelkipásztorra vezetésével, a mi nevünkben is.



de Ruyter szobra

Szinte mindenki számára ismert lehet az első világháború utáni holland gyermekvonat akció, melynek keretében mintegy tíz éven át a leromlott, lesóványodott magyar gyermekek ezreit vitték ki fél esztendőre, és hozták vissza megerősödve. Ezt a testvéri szolgálatot a második világháború után is meg akarták ismételni, de sajnos csak egy vonat mehetett ki 500 gyermekkel, mert a második, már indulásra kész vonat és gyermekereget Rákosiék leállították. Hasonló indulattal tiltották meg a már kiutazott ösztöndíjas diákok hazajövetelét, mondván, hogy ők már „fertőzöttek”. Pedig Ravasz László püspök úr az egyik ösztöndíjas diákot éppen a kiutazó gyermekek gondozásával is megbízta.

Az 56-os forradalom leverése után óriási menekülő tömegek árasztották el Hollandiát, akik részben maradni, részben továbbvándorolni kívántak. A tömegeket fogadó és gondozó bizottságokat, szervezeteket méltó legalább megemlítenünk. Így a Vöröskeresztet, az „Emberek szükségben” katolikus szervezetet, az Admiral de Ruyter Alapítványt, mely a későbbiekben magyar egyházi irodalom kiadásában is jelentős támogatást nyújtott. Említsük még meg itt a Holland Általános Menekültügyi Szolgálatot is.

Mivel a tolmács és háttérismereti kérdés rendkívül fontossá vált, a kintlévő és a rendszer által haza nem engedett ifjú lelkészeink szerepe fölöttébb megnőtt és olykor kormánybiztosi megbízatással dolgoztak együtt a szervezetekkel.

Dr. Szabó Dániel

## Érted is, amit énekelsz?

Legutóbb Luther Márton szép karácsonyi énekének (RÉ: 316) egyik markáns mondatán elmélkedtünk („En lelkemnek rejtekebe, Zárkózzál bé szekrényébe”), s akkor talán joggal kérdeztük magunktól: hogyha ezt a költői képet már 300 évvel ezelőtt sem értették, annyira, hogy meg is változtatták azt, jelenlegi Énekeskönyvünk miatt állította vissza a régi szöveget? Kérdezzünk tovább: vajon miként zajlik az egyházi énekek (népénekek) szövegének változtatási gyakorlata? Hogyan s miért történnek ezek? Lássunk két példát.

K. Wesley énekét Áprily Lajos kiváló költőnk fordításában így olvashatjuk:

„Lelkem drága Jézusa, Hozzád hajt a félelem,  
Míg üvölt a habtusa, S nő a vész a tengeren.” (RÉ: 300:1)

A Keresztyén Testvér Gyülekezet Gyülekezeti Énekeskönyve (Bp., 1975) Áprily kezdősorát ekképpen igazítja:

„Lelkem drága, hű Ura, hozzád hajt a félelem...” (165. sz. ének).

A változtatás indokát csupán sejtteni lehet.

Még jobban belenyúl az énekbe a H. N. Adventista Egyház énekeskönyve, a Hitünk Énekei (Bp, 1973). Nekik nincs bajuk Jézus nevével, viszont számukra érthetetlen a „habtusa” szó. Ha belegondolunk, van némi igazságuk: e szó azóta sem tudott köznyelvünkben meggyökerezni (a Magyar Értelmező Kéziszótár nem ismeri). A Hitünk Énekei 256. sz. éneke tehát így kezdődik náluk:

„Lelkem drága Jézusa, Hozzád hajt a félelem,  
Míg tombol a vad tusa, S nő a vész a tengeren.”

Sajnos, az ének 3. versszakát is megváltoztatták a szerkesztők, véleményem szerint feleslegesen. Mert amíg Áprily szövege érthető és egyúttal ihletetten költői is:

„Csak Te kellesz, én Uram, Benned mindent meglelek,  
Támogasd, ki elzuhan, Gyógyítsd meg, ki vak s beteg”

ez utóbbi szempont (az ihletett költőiség) e változtatás által erősen csorbul:

„Téged vágylak, Krisztusom, Benned mindent meglelek,  
Segíts súlyos sorsomon: Vak vagyok és nagybeteg!”



Másik példaként egy teljesen érthetetlen sajtóhibát (vagy talán tudatos változtatást?) említek, amellyel a 18. genfi zsolttár 1. versszakának végénél találkozhatunk (RÉ: 18:1, 9-10. sor):

„Halál fájdalmi, hogy körülvennének,  
Béliál folyói rettegetnének”

Bibliát forgató ember ezt a kifejezést (Béliál folyói) nem ismeri! Viszont többször említi a Szentírás Béliál fiait, mint gonosz, elvetemült, megátalkodott embereket, akik az ártó, pusztító hatalomhoz tartoznak. Károli Gáspár a Vizsolyi Bibliában (1590), a 18. zsolttár megfelelő helyén így fogalmaz:

„Környül vettenec vólt engemet az halálnac

kötelei, és az álnoc embereknek soksága rettent vala engemet.” (4. vers). Ugyanezt az 1996-os új fordítású Bibliában így olvashatjuk: „Körülvettek a halál kötelei, pusztító áradat rettent engem.” (5. vers). Az 1929-es revideált Károli pedig így fordít: „Halál kötelei vettek körül, s az isten telenség árjai rettentettek engem.” (5. vers). Látjuk, amit máshol a Biblia egyszerűen Béliál fiainak mond (pl. 1 Sám 2,12: „Éli fiai azonban Béliál fiai valának, nem ismerék az Urat”), itt bővebben fogalmazva körülírja azt. Szenci Molnár Albert tehát az 1607-ben először megjelent zsolttárfordításában (a Psalterium Ungaricumban) tömören így fogalmaz: ezek „Béliál fiai”!

„Halál fájdalmi, hogy körülvennének,  
Béliál fiai rettegetnének”

Évszázadokon keresztül nem is változott ez a szöveg, senki sem mert hozzányúlni (ma természetesen úgy mondjuk és írjuk: körülvesz valami bennünket és nem körülülvesz). Még az 1948-ban, Kövendi Dénes irodalomtörténész (gyülekezetünk tagja) által sajtó alá rendezett Szent Dávid Király Százötven Zsolttára című zsolttároskönyvben is a „Béliál fiai” kifejezést találjuk. Ám a néhány hónappal később, 1948 októberében megjelent új ref. Énekeskönyvben (a mostaniban!) már a „Béliál folyói” éktelenkedik! Vajon miért? Hiába kérdezik is a testvérek tőlem: ezt én sem értem!

Draskóczy László



## LEVELESLÁDÁNKBÓL



**Tisztelt Presbiteri Szövetség!**

**Kedves Váczi Gábor titkár úr!**

Előljárobán bocsánatot kérek a kései reagálásért. Ez év III. 18-án kelt levelét és tagsági igazolványomat megkaptam, amit nagy örömmel fogadtam, melyet ezúton megköszönök. Kérdésére válaszolva, mi készítetett arra, hogy a szövetség tagja legyek?

– Lelki kötődésem, hitem, hinni akarásom a fundamentumban, Atyánk Fiában, az Úr Jézus Krisztusban.

– Tévőleges kötődésem egyházunkhoz, valásunkhoz.

– Ily módon is szolgálni szeretnék.

A február végén megtartott Zempléni Egyházmegyei Konferencián új tanácsosként mutattak be, illetve kellett bemutatkoznom. Itt találkoztam Szabó Dániel bácsival, mint előadóval, a Presbiteri Szövetség elnökével. Óriási lelki kisugárzását tapasztalva az sem volt melles számomra a fentiekben leírt indítatáshoz.

A megadott telefonszámom a területi (felelőssel) szervezővel felveszem a kapcsolatot.

Végezetül pedig nem feltétlenül megjelentetésre szánva, de bizonyágtételként fogadják szeretettel mellékelt két versemet.

Isten áldását kérem a Szövetség munkájára, maradok testvéri tisztelettel:

**Lajusz János,**

a sátorlajújhelyi gyülekezet presbitere

**Kedves Elnök Úr,  
kedves testvérem az Úrban!**

Kezembe került a Presbiter 2009. január-februári száma. Szívesen olvasom a híreket, bizonyágtételeket, s így imádságban tudom hordozni a Szövetség szolgálatát.

Ami nagy öröm volt számomra, hogy olvashattam az oroszországi konferenciáról, az ott élő hitvalló reformátusokról. Gyermekkoromban (Szombathelyen) Döbrössy Lajos volt lelkipásztorunk. A háború végén, amikor már orosz

megszállóink voltak, gyakran jött a parókiára egy-egy hívő orosz magas rangú tiszt, aki részt vett a zártkörű imaórán. Mi, akik menedéket találtunk a parókia alagsorában, ámulva láttuk-hallottuk a hívő katona igei szomjúságát.

Volt Bibliája!

Ekkor egészen kis gyermekként tanultam meg az ellenségben is meglátni Isten Lelke munkáját. Döbrössy Lajos jól beszélt oroszul, együtt tudtak imádkozni.

Olvasom, hogy elnök úr járt a kínai és koreai testvérek között is. Jó hallani arról, hogy az evangélium terjed, Isten Lelke munkálkodik.

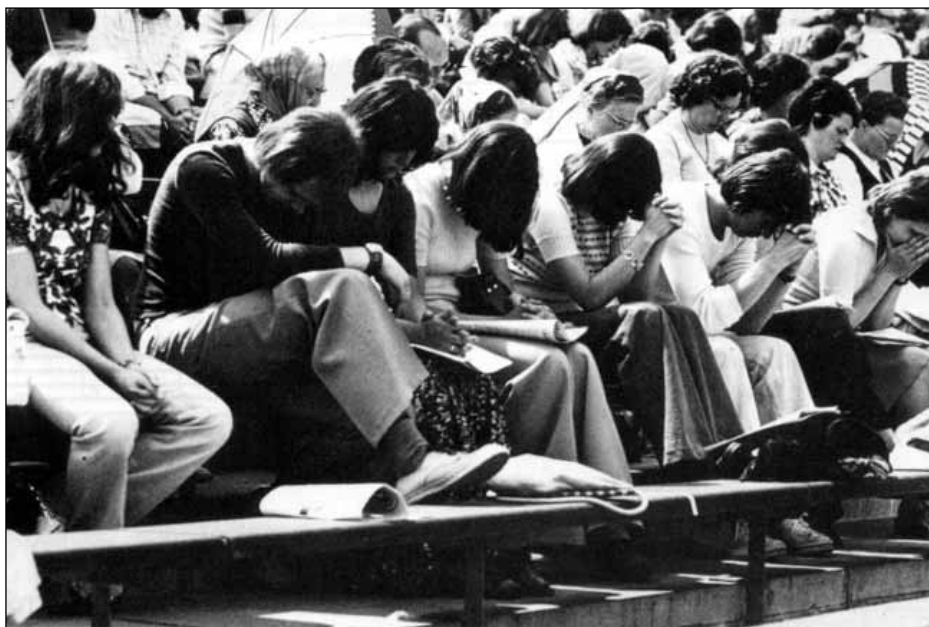
A mi magyar népünkért is folyamatosan könyörgünk, hogy legyen lelki megújulás! Munkájára, útjaira imádsággal gondolunk, tudva, hogy „fáradásotok nem hiábavaló az Úrban.” (1Kor 15)

Testvéri köszöntéssel:

**Szabó Gáborné Kati**

Keckesemét

## Presbiteri Imanap



### AJÁNLÁSOK AZ ORSZÁGOS PRESBITERI IMANAP LEBONYOLÍTÁSÁRA

**Igeközösség:** az imanapot előkészítő bizottság (pl. a missziói bizottság) ezt az ajánlást is figyelembe véve válassza ki azokat az Igéket, amelyek az imádságainkat megelőzik, hisz az a helyes, ha először a mi Urunk Igéje szólít meg minket!

**Imaközösség:** ez az előkészítő közösség is imádkozzék együtt, hogy az imanap valóban azt szolgálja, amilyen célt kitűztünk!

**Feladat-meghatározó közösség:** az előkészítő közösség határozza meg az ajánlás általánosan megfogalmazott tematikai közül azokat a konkrét feladatokat, amelyek az adott gyülekezetben, településen különösen is ima tárgyai lehetnek.

Ezen a napon *az istentiszteleteken* délelőtt mindenhol lehetőleg *az imádság legyen az igehirdetés témája. Ajánlott textusok:*

- Uram, taníts minket imádkozni! (Luk 11,1)
  - Semmi felől ne aggódjatok... (Fil 4,6-7)
  - Az imádkozásban legyetek... (Kol 4,2-3)
- Javasolt főének: 475.

Az imaközösségre meg kell hívni a gyülekezeti munkásokat és minden imádkozásra vágyó gyülekezeti tagot.

Az imaközösség lehetőleg olyan helyiségben legyen, ahol a résztvevők körbe ülhetnek, és egymást jól hallhatják.

A közös imádság alkalmát javasoljuk négy főcsoportra bontani. Egy-egy imacsoporthoz (témakör) megkezdése előtt egy éneket énekeljenek az együttimádkozók és utána hangozzék el magyarázat nélkül egy-

egy ígerész. Ez hangolja rá az imádkozókat az imatémákra. Az ajánlott *négy ima témacsoport:*

- *Magasztaló, dicsőítő imádság.*
- *Bűnvalló/bűnbánó imádság.*
- *Hálaadó imádság.*
- *Kérő, közbenjáró könyörgés.*

Egy-egy imacsoporthoz időtartama énekekkel és igeolvasással együtt se legyen 20-25 percnél több.

### AZ IMANAP LEHETSÉGES „FORGATÓKÖNYVE”

**Kezdőének:** 165. dicséret.

Az imaközösség vezetője – lehetőleg a lelkipásztor – elmondja az imaközösség lefolyásának a rendjét. (Lásd 2.9. pont).

**Közös ének:** 488. dicséret.

**Magasztaló imádság.** Ajánlott ige: 2Móz 15,1-18; Jel 15,2-4.

Az imaközösség vezetője néhány szóban elmondja: az adott helyen és időben különösen mi az, amiért magasztalhatjuk Istenünket.

**Imaközösség.**

**Bűnvalló/bűnbánó imádság.** Az imaközösség vezetője elmondja, mely bűneinket kell különösen közösségben megvallanunk, nemcsak a sajátunkat, hanem gyülekezetünket, településünket, nemzetünket.

**Közös ének:** 345. dicséret.

**Igeolvasás:** Dán 9,1-19., Neh 1,1-11.

**Imaközösség.**

**Hálaadó imádság.** Az imaközösség vezetője elmondja, hogy mi az, amiért a presbiterok, a gyülekezet hálát adhat. Ez lehet nemcsak a gyülekezet dolgaiért való hála-

adás, hanem a település, az ország, a nemzet dolgaiért való hálaadás is.

**Közös ének:** 167. dicséret.

**Igeolvasás:** 103. Zsoltár

**Kérő, közbenjáró könyörgés.** Az imaközösség vezetője elmondja, hogy miért kell különösen is együtt könyörögnünk: gyülekezetünkért, egyházunkért, a lelki ébredésért, megújulásért, családunkért és rokonságunkért, településünkért, országunkért, annak vezetőiért, önmagunk megszentelődésért, szolgálatainkért.

**Befejező imádság:** az Úri Imádság.

**Befejező közös ének:** 251. dicséret.

**Áldás.** Ef 3,16-20.

### NÉHÁNY MÓDSZERTANI TANÁCS A HELYES IMÁDKOZÁSHOZ

Célszerű erről már az előkészítő alkalmon is beszélni, vagy a vasárnapi igehirdetésben szólni, vagy az imaközösség elején elmondani, de csak olyan röviden, mint itt áll:

1. *Csendben várni:* az imához belső csend és összefogottság szükséges. Nyugtalan és zajos világunkban gyakorolnunk kell magunkat a belső összpontosításban, arra figyelve: mit üzen az Úr!

2. *Hallgatni, meghallgatni Isten üzenetét:* az imádság ugyan emberi gondolat és beszéd, de olyan közlés, párbeszéd, ami csak Istennel való közösségben valósul meg. E nélkül csak magunkkal folytatott csevegés, aminek semmi értelme, semmi haszna. A bibliaolvasás, az igehirdetés, egy-egy zsolnár, vagy ének elmélkedő olvasása a RÁ-figyelés eszköze.

3. Csak ezután jöhet a *válaszadás, személyesen*, úgy, hogy ráhangolódunk az üzenetre. Ebben jó segítség a másokkal, másokért mondott könyörgés.

4. Tudnunk kell, hogy imánkkal nem Istent kényszerítjük arra, hogy teljesítse a mi akaratunkat, hanem *az imádság minket formál át*, hogy azt kérjük, amit Isten akar.

### IMA AZ ÉBREDÉSÉRT

*Adj ébredést egyháznak, Uram,*

*Kezd nálam!*

*Elevenítsd meg gyülekezetünket,  
és kezd velem!*

*Békesség és istenismeret áradjon el  
a Földön,*

*de tölts meg előbb ezekkel engem.*

*Szeretetet és igazságot ajándékozz  
minden embernek,*

*S tedd meg ezt először velem. Ámen.*

Mikó László

## ITTHON TÖRTÉNT

## A Békési Egyházmegye presbiteri konferenciája Gyulán

A Presbiteri Szövetség Békés Megyei Területi Szervezete az idei év első félévének megyei konferenciáját 2009. március 21-én rendezte Gyulán. A várakozást és igényt jelezte, hogy az utóbbi évek legnagyobb létszáma, közel 150 résztvevő töltötte meg a tágas gyülekezeti termet. Nagy örömeinkre szolgált, hogy a tavalyi évben aláírt szándéknyilatkozatok tartalmának megfelelően két határon túli testvér-szervezetünk is képviseltette magát. Az Érmelléki Egyházmegye képviselőjében *Gellért Gyula* esperes úr köszöntését hallgathattuk meg, az aradi egyházmegye üdvözlését pedig *Czinczér Attila* egyházmegyei főgondnok, *Molnár Csaba*, az Arad-Belvárosi Gyülekezet főgondnoka és *Szilágyi Gyula*, a presbiteri szövetség titkára hozta el. Mivel 2009-ben elkezdődött a Kálvin Emlékevek sorozata, a konferencia témáit is ennek jegyében állítottuk össze. Az eddigi gyakorlattól eltérően ebben az évben a nyitó áhítat szolgálatára „világi” szolgálattevőket kérünk fel és ennek keretében *Dr. Judák Endre* gödöllői presbiter bizonyágtétele hangzott el, aki a Presbiteri Szövetség országos elnökségének tagja, a Presbiterképzési Bizottság elnöke, s akinek szerkesztésében a nagyon értékes Presbiteri Füzetek megjelennek. Az áhítat alapigéje a János ev. 5. rész 17-32. verse volt. A magyarázat során a presbiterok felelősségét hangsúlyozta: egy lélek se vesszen el azok közül, akik ránk bízottak. Fontos, hogy honnan vesszük az információkat, milyen az emberképünk és milyen az istenképünk. Arra kell törekednünk, hogy Jézust annak lássuk, aki valójában. Ez csak annak nehéz, aki nem él Jézussal.

Az első előadást *Dr. Fodor Ferenc* Nagykovács-Alszegi lelkipásztor tartotta „Solus Christus” – Kálvin János az üdvbizonyosságról címmel. A kérdésben arról van szó, hogy az üdvösséget, az örök életet egyedül Jézus Krisztus szerezte meg számunkra, ezért nincsenek „és”-ek, nincs szükség közbenjáróra. A főbb gondolatokat diavetítéssel kiemelt előadás összefoglalójában arra bízott, hogy ne szégyelljük kételyeinket, bizonytalanságainkat. Tanulmányozzuk a Szentírást, imádkozzunk, kérdezzük lelkipásztorunkat és éljünk a közösség lehetőségeivel. Vágyakozzunk arra, hogy Jézus egyre teljesebben kijelentse magát nekünk, betöltsse életünket.

A második előadást *Dr. Fekete Károly*, a Debreceni Hittudományi Egyetem professzora tartotta a magyar református kegyesség és hitvilág jellegzetességeiről. A tartalmas előadásban kritikusan beszélt

hitvilágunk torzulásának jelenségeiről: az igehirdetés, a sákramentumok kiszolgáltatásának válságjeleiről, a hierarchizálódásról, a szűk körre szorítkozás problémájáról és az egyetemes papság elvének hiányos teljesüléséről. Hangsúlyozta, hogy az értelmet kereső hit korszakát éljük és nagy szükség lenne a protestáns egységre. Istentiszteleti rendünkben meg kell állítani a spirituális „kiszikkadást”, az egyszerűség nem jelenthet igénytelenséget. Helyet kell adni a református hit megélésének és fontos, hogy a bűnismeretre juttatás ne szorítsa háttérbe a feloldozás igényét, a kegyelem, a bűnbocsánat meghirdetését.



Az utolsó előadásban *Dr. Judák Endre* igen fontos gyakorlati tanácsokkal látta el a résztvevőket, melynek témája a népegyházból a hitvalló egyházba való átváltozás szükségessége volt. Az Észak-Pesti Egyházmegye képzési rendszerét mutatta be, ahol hangsúlyos szerepet kap a bibliaismeret mellett a gyülekezetépítés és a presbiterok személyes bizonyágtételének gyakorlása. Az alkalom imaközösséggel zárult, amely után az ízletes ebéd fogyasztása közben folytatódott a testvéri beszélgetések. Hálásan köszönjük a gyulai gyülekezet gondoskodását és vendégszeretétét.

**Dr. Tóth János**

## Köszönet és kérés

Szövetségünk ezúton is köszönetet mond mindazoknak, akik 2007. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával Szövetségünket támogatták, ez 2008-ban több, mint 143 000 Ft bevételt jelentett Szövetségünknek. Az összeget a nemzetközi konferencia, valamint a tagjainknak kiküldött körlevelek céljára használtuk fel. Kérjük kedves Testvéreinket, hogy – amennyiben van adófizetési kötelezettségük, és Szövetségünket kívánják segíteni –, 2008. évi személyi jövedelemadójukból az adóbevallással együtt kiküldött nyomtatványon a társadalmi szervezetek számára megajánlható sorba írják be:

**MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG**

Adószámunk: 19675039-1-43

Együttal kérjük, hogy a másik, e célból kiküldött nyomtatványon, az egyházaknak megajánlható összeggel a **MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ**-at szíveskedjenek támogatni. **Technikai szám: 0066**

Papír alapú bevallás esetén a borítékot ne felejtse el leragasztani és a leragasztásnál aláírni. Mind a magunk, mind egyházunk nevében ezen adományait is nagyon szépen köszönjük.

## Presbitertalálkozó Szolnokon

A szolnoki református templom szomszédságában épült fel az új gyülekezeti ház, amelyben a helyi gyülekezet március 22-én első alkalommal látta vendégül a délpesti egyházmegye presbiteri továbbképzésének résztvevőit. *Végh Miklós* helyi lelkipásztor és a presbitérium fogadta a 11 gyülekezetből érkező mintegy 100 főt. Az alkalom igeolvással és imaközösséggel kezdődött.

Ezt követően a résztvevők átvonultak a templomba, ahol a helyi gyülekezet énekkara szolgált: a 42. és a 77. zsoltárral köszöntötték az egybegyűlteket. *Sólyom Gábor*, a Presbiteri Szövetség délpesti egyházmegyei



## Presbitertalálkozó Szolnokon

területi szervezetének titkára a Zsolt 107,1-3. verseivel köszöntötte a jelenlévőket: „Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete...”, majd felkérte *Hamar István* szolnoki ny. lelkipásztort Kálvin János életéről szóló előadása megtartására. A megemlékezésben különös hangsúlyt kapott az egyház visszatérése Isten szavához. Tehát nem új vallás jött létre, hanem a Szentírás tanításának megélése folyamatos a keresztyénséggel, azaz kétezer éves. Az előadás végén élénk beszélgetés alakult ki, ahol a reformáció Magyarországra gyakorolt hatásának kérdései is előkerültek. Súlyom Gábor megköszönte az értékes előadást, majd *Szabó J. Róbert* jászberényi lelkipásztor a Jel 3,14-22 alapján evangélicációs szolgálatot tartott. Isten nem kedveli a „langyos” életet. Az Úr jobban elviseli, ha hidegek vagyunk, mintha langyosak. Nekem mikor dobogott a szívem Jézusért és ma hol tartok? Az Úr az ajtód előtt áll és zörget. Ott él Ő az életed közép-pontjában? Ébredj fel, aki alszol, és felragyog néked is a Krisztus. Az evangélicáció után *Végh Miklós* áldásmondással zárta az alkalmat, majd szeretetvendégségre invitálta az egybegyűlteket.

Egy újabb élménnyel lettünk gazdagabbak, amely azt bizonyítja, hogy a megkezdett úton kell továbbhaladni. A délpesti területi szervezet elnökségének célkitűzése, hogy minél több gyülekezetet vonjon be a képzési alkalmak megtartásába. Köszönet illeti a szolnoki gyülekezetet, hogy helyet adtak a presbiterképzésnek, az Úr legyen a gyülekezet őriző pásztora.

Súlyom Gábor

## PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Hegyi-Füstös István, Dr. Kelemené Farkas Márta, Kövespataki László, Mikó László, Dr. Papp Vilmos, Dr. Ritoók Zsigmond, Pintér Mihály, Váczi Gábor, dr. Viczián Miklós.* Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. Békefy Lajos.* Felelős kiadó: *D. h. c. Szabó Dániel.* Tördelés: *Heckmann Tamás.* Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: [szovetsseg@presbiter.hu](mailto:szovetsseg@presbiter.hu). A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 1800 Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 2500 Ft, Európába 20 EUR, a tengerentúl más országaiba 30 \$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette az Új Berea Kft. Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója. Kéziratot nem örvénk meg és nem küldünk vissza!

Szövetségünk honlapjának címe:  
[www.presbiter.hu](http://www.presbiter.hu)

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!  
Egy példány ára: 300 Ft

# MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZAGOS REFORMATUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

Szerkesztőség: Budapest, VII. Vilma királyné-út 5. Telefon: 134-843 Kiadóhivatal: Hermina-út 37. Megjelenik évente ötször.	Főszerkesztő: DR. RAVASZ LÁSZLÓ. Felelős szerkesztő: SZABÓ IMRE	Főszerkesztő: DR. RAVASZ LÁSZLÓ. Főszerkesztő: DR. CSIKESZSANDOR	A Magyar Presbiter az Országos presbiteroknak az OHP'sz. tagdíj fejében jár. Kérjük a presbitériumokat, hogy adják a tagdíjat, amely évi 1 P. mulhatatlansul küldjük be. Aki nekik saját címére megy a lap, auktól 130 P. befizetését kérjük.
--	--	---	---

## Miről írt lapelődünk 70 évvel ezelőtt?

*Szemelvények a Magyar Presbiter 1939. évi pünkösdi számából.*

Hét évtizeddel ezelőtt, „Pünkösöd ünnepére” jelent meg lapelődünk egyik vezércikke ezzel a címmel: *Van-e Lélek a gyülekezetben?* (A szerző nevét nem tudjuk, de valószínűleg *dr. Ravasz László* püspök, vagy *Szabó Imre* esperes írásáról van szó.)

A feltett kérdésre azonnal igennel válaszolhatunk, amikor belépünk egy templomba, és ott egy imádkozó, éneklő, és az Igét hallgató gyülekezetet látunk és hallunk. Mint a friss, tavaszi özondús levegőt, úgy lélegezzük be, érezzük meg a Szent Lélek jelenlétét az ilyen lelki és testvéri közösségben.

Gyülekezeteinkben a „Szent Lélek jelenlétét mindenkor meg kell éreznünk”, de „nemcsak Pünkösdkor, hanem minden alkalommal...” Hiszen „nemcsak Pünkösdkor, ...hanem minden alkalommal” találkozhatunk Isten Lelkével: „minden nap”, munkálkodásunk, pihenésünk, elcsendesedéseink idején is. Mégis: mi a templomba, Isten házába, „a Szent Lélek ihletéséért jövünk”.

– De „megérezhető az is, ha a Lélek meg van oltva a gyülekezetben!”

– Mik ennek a jelei? – kérdezhetnénk ma is.

– Több ilyen „jel” is van! Soroljunk fel néhányat ezek közül:

1. Ha a bűneinkről csak nagyon óvatosan, tapintatosan, kerülgetve esik szó.

2. Ha nem érzem a Lélek hívását, benső, kényszerítő, ellenállhatatlan ösztönzését a saját életemre nézve. Azt, hogy más életet kellene élnem, mint amelyet eddig éltem!

Vagy ha üdvösséged és kárhozatod felől még nem volt szó egész határozottan és világosan.

– Ilyen esetekben meg kell látnunk: „a Lélek meg van oltva” a saját életemben, de a gyülekezetben is!

Néha sokáig tart, és igen nehéz a Szent Lélek munkálkodása az emberi szívben: nagyon mélyre kell ásni, amíg forrásra talál Urunk Lelke. Nagyon kemény és vastag sziklaréteget kell áttörni, míg az emberi lélek a börtönből kiszabadul, és Isten Lelke által nagyon heves birkózás megy végbe, egészen addig, amíg a Lélek legyőz egy-egy embert...!

– Ha a bűnököt megbocsátó Úr „szeretete nem közelít hozzád egészen határozottan, komolyan és ostromos erővel, ...úgy, hogy egyszerre elvesztetted Vele szemben minden ellenállásodat, addig csak „megoltott Lélekről” beszélhetünk!

– Hogyan hat, hogyan működik tehát az Úr Lelke a gyülekezetben?

„Egyszer erősebben, másszor gyengébben érezzük hatását, de mégis csodák mennek végbe gyülekezeteinkben. Hiszen az a csoda is nagy csoda! Megtörténhet, hogy Karl BARTH szavaival élve idézzük: Isten a bal kezéből a jobb kezébe vesz át.

– Sajnos az is megtörténhet, hogy Isten Lelkét megolthatja az igehirdető is, amikor bizalmatlan a Lélek munkája iránt! De a Szent Lelket megolthatja a gyülekezeti tagok bizalmatlansága is!

– Bár vannak a Léleknek olyan kiadásai, amelyek túlzásnak tűnnek, egyes emberek feltűnési vágyaiból erednek, azért ne feledjük: Isten Szent Lelke elsősorban „erőnek, szeretetnek és józanságnak Lelke...” (2Tim 1,7/b) Vagyis: „a bölcsességnek és mérték-tartásnak Lelke is.”

– Ugyanakkor pedig Isten gyermekeinek ajándékozta „a fiúságnak Lelkét” is, félelem, rettegés, kicsinyhitűség és bizalmatlanság nélkül! (Róm. 8,15)

– Ezért tehát kérjük, óhajtsuk és várjuk Urunk Szent Lelkét a 2009. év Pünkösdjén is! Testvéreimnek Áldott Pünkösdi ünnepet, Isten Lelkében való gazdagodást kívánok!

Pintér Mihály



## SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...



Március

**7-én** a Szlovákiai Református Keresztény Egyház esperes-gondnoki gyűlésén részt vett *Fekete Vince* főgondnok. Főbb témák: A Magyar Református Egyház Alkotmánya, a Szlovákiai Presbiteri Szövetség munkájának bővítése és szervezése, az új egyházmegyei és egyházi vezetőség együttműködésének szorosabbá tétele.

**21-én** egyházmegyei presbiteri és gyülekezeti konferencia volt a gyulai református gyülekezeti házban. A megnyitó áhítatot („Én és az Atya egy vagyunk” János 5,17-32) alapján *dr. Judák Endre* gödöllői presbiter, a Szövetség presbiterképzési titkára tartott, majd „Solus Christus – Kálvin János az üdvbizonyosságról” címmel *dr. Fodor Ferenc* lelkész Nagyörösfelszeg előadása hangzott el. Ezt követte *dr. Fekete Károly* teológiai professzor (Debrecen) „Hogyan érlelődött a magyar református kegyesség?” című előadása, végül „Népegyházból a hitvalló egyházba a presbiterképzés tükrében” címmel *dr. Judák Endre* tartott előadást. Az alkalmat imaközösség zárta *Szabó Endre* helyi lelképásztor vezetésével.

**Ugyanezen a napon** Nagy úton vagyok: Istenkeresésünk. – Miért és hol keresi az

ember Istent? Az istenkeresés tévútjai: idegen vallások, hamis misztika, filozófiai iskolák, pszichológiai kínálatok, szekták, Isten hogyan irányítja az ember istenkeresését? Hogyan találkozik a lélek Istennel? témákban ill. címekkel volt presbiterképzési alkalom a Kispest-Wekerle telepi Református Egyházközség templomában. Gyakorlati téma: Hogyan segíthetjük az emberek istenkeresését? A misszió egyik jellegzetes mai formája: Az Evangéliumot Minden Otthonba Társaság bemutatkozása.

**22-én** 100 fő részvételével Szolnokon volt a délpesti egyházmegye ceglédi és jászági lelkész körének képzési alkalmá.

Április

**4-én** Kiskunhalason került megrendezésre a 29. Dunamelléki Egyházkerületi Presbiteri Konferencia, Szórványgyülekezetek gondoljai címmel. Igével *Bödecs Pál* és *Édes Árpád* helyi lelképásztor, valamint *Hegedűs Béla* bács-kiskunsági esperes szolgált, előadást tartott *Bereczky Ildikó* harkány-márfai ill. *Kósa István* szanki lelképásztor, valamint *Varjas László* molványi presbiter.

## Hétköznapi hitvallók (28.)

*Mihály Dezső* későbbi presbiter „küfaluból” nőszült be. Rendbetette apósa birtokát. Földjük, telkük mögött kezdődött. A fekvése előnyös, de agyagos, mint az egész Órség. Tudni kell, hogy aki itt kapál, ötször annyit dolgozik, mint alföldi gazdatársa. S aki szánt, csak bakhátas művelést folytathat. Így is csak fele gabonája terem, mint szerencsésebb tájakon gazdatársainak.

Ha pedig befejeződött a mezei munka, következik a téli, erdei. Nemcsak a férfiak, de az asszonyok is igen inasak. Kapáláskor az agyag ugyanolyan erővel üt vissza, mint ahogy sújtották.

Három gyermekével együtt áldotta Istenét vasárnaponként. Még akkor is fényes csizmában jelent meg Isten házában, amikor mások már városi, azaz cipős emberekké vedlettek át. A tiszteletet meg kell adni! – Az áldás sem maradt el. *Mihály Dezső* Senyeháza Jób-ja lett.

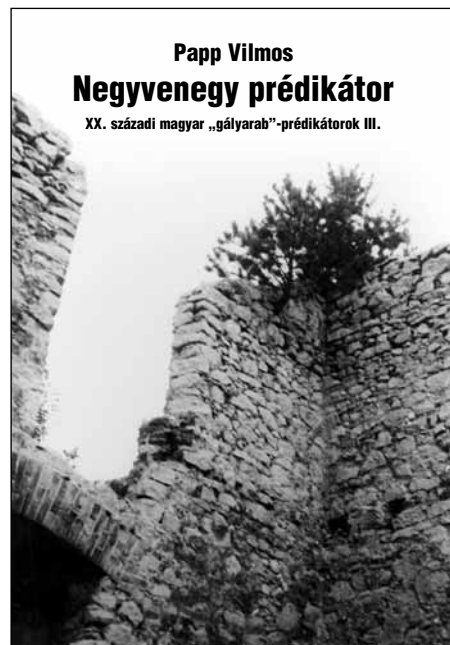
1950 júniusában a népi demokrácia és a proletariátus ökle – az ÁVO – egy éjszaka megfosztotta mindenétől. Éjjelkor zörgettek, hajnalban – mindent hátrahagyva – családstól már marhavagonban találta magát. A fekete vonat kétszázötven sorstársával elvitte Hortobágyra, ahol hónapokig csak a pusztfa földön hajthatta le fejét álomra. Hat év múlva térhetett vissza Nagy Imre engedélyével a lepusztított és kifosztott otthonába. Közben ávósok, rendőrök, s a proletariátus élharcosai mindenét széthordták.

Hittel és szorgalommal újra helyreállt az élet rendje. Gyermekei felnöve már nem az ősi földet művelték. Egyiket fiatalon rákbetegség sorvasztotta el. A másik agydaganatban halt meg. *Mihály Dezső* presbiter lányának és unokáinak örült. Nem panaszkodott, vasárnap neki mindig Úr napja volt. Fényes csizmában, s fénylő hittel énekelt.

–p–s

*A presbiter könyvespolcára*

## Papp Vilmos: Negyvenegy prédikátor III.



Papp Vilmos  
Negyvenegy prédikátor

XX. századi magyar „gályarab”-prédikátorok III.

Immáron 156-ra emelkedett a XX. századi magyar református „gályarab”-prédikátorok életrajzáinak száma. További félszáz hitvalló élete, szenvedése vár feldolgozásra. S még újabb nevek tűnnek elő a feledés, feledtetés fellegei mögött! Mentse Isten minket attól, hogy a hitükért meghaló, vagy 20-25 évi börtönnel, kényszermunkával sújtott atyáinkra – vagy akár „csak” az internáltakra – úgy gondoljunk, mint a tavalyi óra, mely a természet és a történelem rendje szerint volt és eltűnt...

Hitvallásunk a mi hitünk egyik megalapozója. Más példával élve, a gyümölcs a gyökérnek köszönheti azt, hogy növekedhet és beérhet.

E harmadik rész is a Kárpát-medence egész területéről mutat be hitvalló életeket. Egy bizonyos: Erdély és Kárpátalja a mártírok földje. Ámde Tiszántúl sem marad le mögöttük. Dunamellék, Dunántúl, Tiszáninnen is „hős-vértől” piroslik.

Sok ismerős névvel találkozunk e III. kötetben. Sokuk sorsát nem is sejtjük. Vagy mert régen örökre elnémultak, vagy szemérmesen hallgattak. Sokuknak kellett aláírásukkal „Dámoklész kardját” saját fejük fölé függeszteni: ha beszélnek, az államtitok megsértése, s netán hazaárulás vádját vonják magukra. Ennek bírósági tétele négy vagy több év börtön. – A könyv megrendelhető a szerzőnél: 1105 Budapest, Ihász u. 15. Tel.: 262-3211

## ITTHON TÖRTÉNT

## Presbiterképzés Szegeden

A Szövetség Csongrádi Területi Szervezete április 25-én presbiteri továbbképző csendesnapot tartott a Szeged-Kálvin téri Egyházközség tanácstermében, amelyen *dr. Nemes Gábor* területi elnök meghívására részt vett *dr. Szilágyi Sándor* főtitkárunk is. *Juhász András* helyi lelkipásztor bevezető áhítatát követően *Dr. Molnár János*, a Debreceni Teológiai Akadémia tanára tartott előadást Kálvin életéről és munkásságáról, majd kérdésre kiegészítette annak történelmi indoklásával, hogy Magyarországon a protestantizmusnak miért a kálvini vonala terjedt el. Ezt követően főtitkárunk ismertette a Szövetség céljait és munkáját. A csendesnap imaközösséggel zárult.



## Dunamellék:

## 29. Egyházkerületi Konferencia

Hagyományosan a Virágvasárnap előtti szombaton, április 4-én rendezte meg Kiskunhalason a Magyar Református Presbiteri Szövetség 29. Egyházkerületi Konferenciáját, melynek témája: A presbiteriek szolgálata a szórvány egyházközségekben volt. A téma kapcsán erre meghívást kaptak a Dunamelléki Egyházkerület egyházmegyéin túl a közeli Somogyi, Csongrádi és Békési Református Egyházmegyek presbiteri is. Az MRE hasonló témában múlt ősszel tartott lelkész-konferenciája nyomán, most presbiteriek tették kísérletet arra, hogy együtt-gondolkodás és együtt-imádkozás útján keressék a segítségnyújtás lehetőségeit a sokszor magukra maradó szórványok számára. A konferencián mintegy 120-an vettek részt, köztük a Bács-Kiskunsági Egyházmegye és a Vértesszaljai Egyházmegye esperese és számos lelkipásztor is.

A nyitó áhítatot *Bödecs Pál*, a kiskunhalasi gyülekezet lelkésze és a helyi Szilády Áron Református Gimnázium igazgatója a Luk 19,40 és a Máté 5,13 alapján tartotta és hangsúlyozta, hogy a presbiternek a gyülekezetben, a társadalomban a só szerepét kell betöltenie.

A konferencia résztvevői meghallgatták *Bereczky Ildikó* harkányi lelkipásztor előadását a szórvány egyházközségek életéről.

*Varjas László* molványi presbiter saját tapasztalatairól számolt be, vázolván, hogy feleségével együtt hogyan szolgálták hol lelkesebb, hol kevésbé aktív lelkipásztorok mellett annak érdekében, hogy a maroknyi gyülekezet megmaradjon, sőt, gyarapodjék.

*Kósa István* szanki lelkipásztor vetített képes és statisztikai adatokkal is gazdagított előadásában országos viszonylatban vázolta a szórványok helyzetét és sokszor elszomorító kilátásait.

A gimnázium éttermében a közös ebéd közben, amelyet a Bács-Kiskunsági Egyházmegye jóvoltából kaptak a résztvevők, a gimnázium énekkara és fiatal zenészei által adott hangversenyt élvezhette és tapsolta meg a konferencia közönsége. A gimnáziumról adott, történelmi adatokban gazdag ismertetés után a résztvevők kisebb, 20-as csoportokban beszéltek meg a hallottakat és imaközösséggel zárták a megbeszéléseket.

A megbeszélésen a résztvevők igyekeztek megoldásokat keresni a szórványok problémáira. A közös autóhasználat, a kis családi közösségek szervezése és a patronálás szolgálata tűnt a leginkább kézzelfogható segítségnek. Ez utóbbi elterjesztésében kíván a Presbiteri Szövetség is részt vállalni.



A konferencia istentisztelettel és úrvacsorával zárult, amelyen az igeszolgálatot *Hegedűs Béla* esperes látta el az I. Móz 28,18 alapján, kiemelve az emlékkövek fontosságát életünkben és előkészítve a küszöbönálló nagyheti alkalmakat.

## Szentlélek nélkül

távoli az Isten,  
Krisztus a múlté,  
az evangélium holt betű,  
az egyház egyszerű szervezet,  
a tekintély uralkodás,  
a misszió propaganda,  
az istentisztelet emlékek földidézése,  
a keresztyén cselekvés rabszolgamoral.

De Őbenne

a kozmosz fölemelkedik,  
és nyögve szüli az Országot,  
a Föltámadott Krisztus köztünk van,  
az evangélium életerő,  
az egyház szentháromságos közösség,  
a tekintély szabadító szolgálat,  
a misszió pünkösöd,  
a liturgia emlékezés és elővételezés,  
az emberi cselekvés isteni fénybe merül.

(*Ignatius orthodox metropolita, 20. század*)



## KÁRPÁTMEDENCEI PRESBITERI HÍRADÓ

*Kárpátalja: Izsnyéte*

2009-ben a Kálvin-év kapcsán a Beregi Egyházmegye missziói bizottsága konferencia-sorozatot indított presbiterek és gondnokok számára, melynek témája: **Miért jó reformátusnak lenni? A bizottság tagjai fontosnak tartják a gyülekezeti tisztségviselők identitásának megerősítését, a református tantételek tanulmányozását. A konferenciára a tervek szerint kéthavonta kerül sor.**

Elsőként februárban Borzsován, majd április 18-án az izsnyétei református templomban gyűltek össze a Bereg megyei presbiterek, akiket *Harsányi Béla* helyi lelkész köszöntött. Ezen a napon a sákramentumokról, a keresztség és az úrvacsora református értelmezéséről beszéltek.

Nyitóáhitatában *Zán Fábián Sándor*, a Kárpátaljai Református Egyház püspöke Ezékiel könyve második részének első tíz versét magyarázta. Arról az Istenről beszélt, aki számon tart, megszólít és feladatot ad. Hogyan? A Lélek által, ahogy ez Ezékiel prófétával is történt. Ő a Lélek által állt talpra. És Isten bennünket is talpra kíván állítani. Mert aki nem áll, az nem tud másokat felsegíteni. Aki nem hallja az Igét, nem adhatja tovább. És akinek nincs küldetése, céltalanul él, de nem hiába. Sokszor gondolja az ember, hogy fölöslegesen van ezen a földön. Pedig Isten nem ajándékoz hiába életet, nem ad gyülekezeti tagokat a névjegyzékbe! Isten soha nem hív, ha azzal nincs célja. Ha szól, feladatot is ad az embernek.

Talpra, Kárpát-medence református népe, presbiterek Bereg megyében, hogy a heverők, elesettek végre felállhassanak! – biztatott *Zán Fábián Sándor* püspök.

*Szanyi György* halábori és borzsovai lelképásztor előadásában azt válaszolta, mi is a keresztség, és miért jó azzal élni. Elmondta: a kereszteselési gyakorlatunk sokszor gyülekezetenként változó, betanult szerzetartás, amihez szeretünk ragaszkodni. Azonban a keresztségben nem az a lényeges, ami történik, hanem amiről szól: Isten felajánlott kegyelme nyilvánul meg benne.

A keresztségben fontos a hit szerepe. A sákramentumokból annyit nyerünk, amennyit hittel el tudunk fogadni. Jézus parancsba adja a sákramentumokkal való élést. Ha azt az ember megveti, a kegyelmet utasítja el, ahogy Kálvin fogalmaz.

Isten köti magát a sákramentumokhoz. A keresztség kiszolgáltatásával egyidejűleg cselekszik egy gyermek életében – válaszolta a lelképásztor. Hangsúlyozta a gyülekezet szerepét a keresztségre való



nevelésben, felkészítésben, abban, hogy a keresztség ünnepé legyen az egész közösség számára.

Keveset hallunk arról, miért kell egyáltalán úrvacsoráznunk, miért fontos ez. Hiszen elvan az ember nélküle is, fogalmazott a következő előadás során *Kacsó Géza*, beregszászi főiskolai lelkész. Jézus parancsa az, hogy az embernek magához kell venni az Ő testét és véréit. Ez nem csupán lehetőség, amit megtehetek, hanem parancs, amit nem kerülhetek ki. Az úrvacsora titokzatos belső közösség Jézus Krisztussal. Ahogy a bor meg a kenyér a test részévé válik, ugyanígy lesz az úrvacsora jelképe szerint Jézus Krisztus eggyé velünk.

Az úrvacsora emlékezés és jövőbetekintés egyaránt. Krisztus vére árán miénk az örök élet, és Vele élhetünk a jelenben is.

Az úrvacsorához azonban hit szükséges. Csak annak által ez, akinek Jézus Krisztus halála jelent valamit. Nekünk szól, akik Jézussal szeretnénk járnunk, és mégis annyiszor megbotlunk. Hitünk bensőséges titka, becsüljük meg, kezeljük ajándékként, és lássunk tisztán az úrvacsorával kapcsolatban!

Presbiteri konferenciára legközelebb június végén vagy július elején Mezőkaszonyban kerül sor, ahol az egyházfegyelemről esik szó.

**Soós Katalin**

**Délvidék: Bácsfeketehegy**

Április 3-án a Szerbiai Református Egyház presbiteri konferenciát rendezett Bácsfeketehegyen, a püspöki székhelyen. A konferenciára meghívást kapott Szövetségünk elnöksége, így azon részt vett *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök, *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár és *dr. Bodnár Ákos* elnökségi tag, a Tanácskozó Zsinat világi elnöke, akik egy-egy előadással szolgáltak a világ keresztyénségének helyzetéről, a Szövetség célkitűzéseiről, és az elkötelezett presbiter életviteléről.

A konferencián részt vett *Csete Szemesi István* püspök és két esperes is. A konferencia felhívással zárult, melyben Szövetségünk elnöksége biztatta a délvidéki presbitereket a bibliaismereti és egyházismereti képzéseken való részvételre és azoknak a gyülekezeteknek is a bevonásába, amelyek a konferencián nem tudták képviselni magukat.

## KÁRPÁTMEDENCEI PRESBITERI HÍRADÓ

### Gondnokköszöntő Felvidéken

Ez év március 15-én az Alsómihályi Református Gyülekezet nagy szeretettel köszöntötte gondnokát, *Szathmáry Györgyöt*, 70. születésnapja alkalmából.



E szép alkalomból a helyi lelkipásztor igével köszöntötte őt, megemlékezve arról, hogy hetven év eltelhet céltalanul, értelmetlenül. De hetven év egy hívő ember életében sok szolgálattal és hűséges helytállással lehet megáldva.

Gyülekezetünk gondnoka, családjával együtt hűséges maradt református hitéhez egy olyan világban is, amikor a templomba járó embereket különböző lépésekkel akarták eltántorítani Krisztustól. Jelen volt az alsómihályi templom építésénél, és számtalan szolgálatot tett és tesz a mai napig az egyháznak Isten dicsőségére, legyen szó akár kétkezi munkáról, vagy más feladatokról.

A gyülekezetben szerénységéről ismerik, és bár hosszú évek óta gondnokként szolgál, a Krisztus iránti alázat nem tűnt el tekintetéből és életéből.

A presbitérium nevében *Tarbaj Igor* gondnokhelyettes gratulált, majd pedig *Lacko Ibolya* átadta a gyülekezet ajándékát a gondnok úrnak. Ezen a szép évfordulón Isten áldását kérjük további életére, hogy családja körében és a gyülekezetben az Úr vezesse lépteit, Jézus szeretetében.

**Györky Szilvia**

(Megjelent a Református Újságban, Deregyő)

### Királyhágómellék: Szilágysomlyó

A Szilágysomlyói Egyházmegye március 8-án tartotta megyei közgyűlését. Nyitó áhítatot tartott *Lukács József* esperes a Mk 6, 37 alapján. Az igehirdetés után *Püösök József Attila* házi-gazda lelkipásztor a Péld 4,18-19 verseivel köszöntötte az egybegyűlteket. *Tóth András*, a Presbiteri Szövetség megyei elnöke felolvasta beszámolóját a 2008-as évről, lelki és anyagi téren egyaránt. A közgyűlést egy presbiterek számára érdekes előadással tették felejthetlenné. *Somfalvi Edit* lp. „Az önismeret és a lelkigondozás kapcsolópontjai a presbiter életében” címen szólt.

Presbiteri szövetségünk két megyei szervezete március 21-én a békési területi szervezet konferenciáján képviseleti alapon vett részt. Reméljük, hogy a tavaly nyáron aláírt együttműködési szerződés az Érmelléki, Aradi, valamint a Békési Területi Szervezet között élő kapcsolattá válik.

### Nagyvárad - Velence

2009. március 21-én tartotta szövetségünk éves közgyűlését a Nagyvárad-Velencéhez tartozó Agnulli Dei Református Szociális Központba.

*Csűrű István* helyettes püspök tartotta nyitó áhítatát az 1Kor 4,1-5 alapján.

*Csomay Árpád* generális direktor köszöntötte a közgyűlés résztvevőit, akik 7 E.M.-ből érkeztek.

A Magyar Presbiteri Szövetség részéről *D. Szabó Dániel* elnök, *Dr. Szilágyi Sándor* főtítkárs köszöntötték a közgyűlés résztvevőit.

Az Erdélyi Szövetség részéről *Balla Árpád* titkárs tolmácsolta a szövetség jókívánásait.

A Közgyűlés meghallgatta *László Kálmán* elnök beszámolóját, valamint a megyei elnökök jelentését, melyeket egyöntetűen elfogadott.

Megbeszélést a 2009-es év teendőit, nagy hangsúlyt helyezve az augusztus 30. és október 31. között lebonyolításra kerülő egyházközségi választásokra.

Döntés született egy önálló honlap létrehozásáról, melynek megszerkesztésére *Tóth Zsigmond* presbitert bízták meg. Örömmel számolunk be, hogy a honlap elkészült és használható a következő címen [www.presbiteriszovetség.gportal.hu](http://www.presbiteriszovetség.gportal.hu).

Kérünk minden presbiter testvérünket, írjanak nekünk.

Tudósítás: **Tóth Zsigmond**



### Lélegezz bennem,

*Szentlélek Isten,  
hogy szentül gondolkozzam,  
Te indíts engem, Szentlélek,  
hogy szentül cselekedjem.  
Hódítsd meg szívemet, Szentlélek Isten,  
hogy szentül szerethessem.  
Erősíts meg engem, Szentlélek Isten,  
hogy szentül oltalmazzak másokat.  
Oltalmaz engem, Szentlélek,  
hogy szentségedről soha  
meg ne feledkezzem. Ámen.*

(Augustinus imája, 354-430, fordítás: dr. BL)

## KÁRPÁTMEDENCEI ARCOK – TEGNAP – MA

### Beszélgetés Dr. Dautermann Margit altatórrossal, szabadkai gondnokkal

**Melyek voltak a legfontosabb értékrendek családokban és ezek hogy hatottak a későbbiekben is rád?**

Édesapám tisztviselő volt, édesanyám meg otthon nevelt bennünket (két húgom van) hitre, munkára és szeretetre. Mindig azt mondta, hogy a legfontosabb, ami a szívünkben és a fejünkben van. Mert minden más megsemmisülhet, de a tudás és a szeretet életünk végéig megmarad. Megvolt a tanulásnak, a munkának és a szórakozásnak az ideje. Természetesen vasárnaponként együtt mentünk a templomba. Ma ha visszagondolok, csak csodálom, hogy mindenre és mindenkire volt időnk, pedig autónk sem volt.

**Ifjúsági bibliakörösként milyen élmények hatották rád a leginkább, kik voltak a példaképeid?**

Amikor bekerültem Szabadkára a középiskolába, mindjárt bekapcsolódtam a református ifjúsági bibliakörbe. Már nem emlékszem, ki mutatta meg, hogy hol van a kicsi imaház, mert egy udvarban volt. Csodálkoztam is, hogy hogyan lehet ezt is templomnak nevezni! Itt tapasztaltam meg azt, hogy Krisztus egyházának az élete nem az épületek kinézésétől függ. Póth Lajos tiszteletes úr tudta, hogyan kell a fiatal lelkekben Isten templomát építeni. Sokan jártunk bibliaórákra, de volt asztaliteniszezés, kirándulások stb. Itt hallottam először Schweizer Albertről. Ő lett a példaképem, az őszinte keresztyéni szeretettel és odaadással szolgáló orvos.

**Miben segít egy orvosnak a hite, miben más egy hívő orvos?**

Úgy gondolom, hogy a hívő orvosnak könnyebb, mert tudja, hogy a beteg mellett soha sincs egyedül. Ott van vele az Úr. Ezen

kívül a hívő orvos nem csak gyógyszerekkel és műtéttel gyógyít, hanem imádkozni is tud a betegeiért.

**Mit gondolsz, mitől működik jól egy egyházi közösség?**

Azt gondolom, hogy az egyházi közösség egy szorgalmas lelkipásztor és presbitérium munkájától működik jól. Első és leg-

fontosabb az istentisztelet, a szabadító Úrral és egymással való találkozás. Fontos a Szentírás világos és egyszerű-tiszta hirdetése, az imádságok lelkülete, a közös éneklés. A teljes gyülekezetépítés azonban közös feladat. Fontos, hogy a presbitérium nem csupán Igével élő, hívő emberekből tevődjön össze, hanem akik a gyülekezet lelki és anyagi dolgaival is foglalkoznak. Fontos még a presbitérium összetételének sokfélesége, hogy mindegyik lehetősége és tehetsége szerint kivehesse részét a munkából. Jó, ha nem kizárólag csak presbiterek tevékenykednek, hanem a gyülekezet minél nagyobb részét mozgósítják időnként. A misszió-diakóniai munkában minél többen vegyenek részt. Az egyház jövője szempontjából pedig nagyon fontos volna, ha a gyermek-, és ifjúsági munkát képzett hitoktatók végeznék.

**Ha három kívánságod teljesülhetne, akkor melyik volna az a három?**

A három kívánságom, hogy békeség legyen az országunkban és a világban, hogy mindenben gyarapodjon a Szabadkai Gyülekezet és a világ keresztyénsége, jó egészséget szeretteimnek és mindenkinek.

S. Réti Katalin lelkész  
Szabadka



### Felvidéki búcsúvétel Dr. Takács Zoltántól (1925–2009)

2009. február 5-én vettünk végső búcsút dr. Takács Zoltántól, a szlovákiai református egyház és komáromi Teológia neves személyétől. A komáromi templomban a család és a népes gyászoló közösség előtt a 2Tim 4,6-8 alapján, s egyben az Egyetemes Egyház nevében hirdette a vigasztalás üzenetét Fazekas László püspök, komáromi lelkipásztor. Fekete Vince mint főgondnok és utód búcsúzott. A Teológia nevében annak dékánja, dr. Molnár János méltatta dr. Takács Zoltán munkásságát a katechetikai és teológiai oktatás terén. Majd szülőfaluja, Csilizpatas temetőjében, a családi sírnál folytatódott a gyászszertartás, ahol Misák Alica lelkipásztornő végezte a síri liturgiát és búcsúzott a helyi gyülekezet, rokonok, barátok és ismerősök nevében. Dr. Szopó Ferenc a volt diákok nevében idézett fel néhány gondolatot és mondott köszönetet dr. Takács Zoltán nevelői és oktatói munkásságáért. A teológiai tanárok és munkatársak nevében dr. Peres Imre búcsúzott.

(Megemlékezés következő számunkban)

## Ünnepeljünk, imádkozzunk együtt május 22-én és azután is!

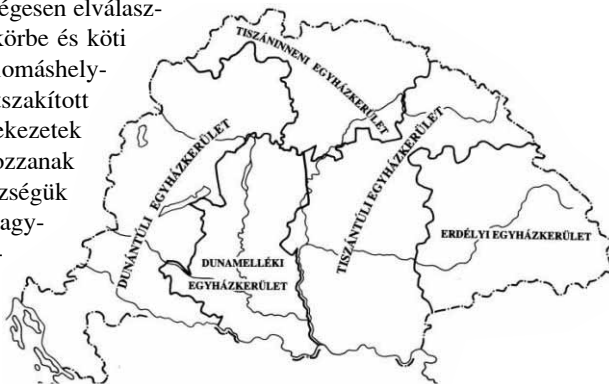
Kedves Presbiter Testvérünk!

„Krisztus a jövő, együtt követjük Őt!”

Ez a fő üzenete annak a napnak, amikor kárpát-medencei református egyházaink összetartozásunkat közös egyházalkotmány elfogadásával készülnek kifejezni. Az Alkotmányozó Zsinat 2009. május 22-én, pénteken Debrecenben ül össze. Az új egyházalkotmányt és a **Magyar Református Egyház** megalakulását a Debreceni Református Nagytemplom előtt hirdetik ki. Napközben a főtéren az egységre lépő egyházak mutatják be múltjukat, jelenüket, szolgálatukat, színes programokkal közös ünneplésre hívva Kárpát-medence több ezer református gyülekezetét. A világszerte szétszórtságban élő magyar reformátusság számára a május 22-i debreceni Alkotmányozó Zsinat a hálaadás ünnepe lesz, amit úrvacsorai közösség tesz teljessé. Ünnepeljünk együtt Debrecenben május 22-én!

A gyülekezeteket délelőtt fél 10-től várjuk Debrecenbe. Az egyház színes bemutatkozása és az egész napos családi programok mellett egy-egy külön programpontra is összetartozásunkat mutatjuk meg. *Mindenki hozzon magával egy maréknyi földet*, amit érkezéskor az összetartozás jeleként a Kárpát-medence kicsinyített domborzati mására tud elhelyezni. Délután 2 órától kezdődik a református egyesítő menet. Ez egy szimbolikus körút lesz Debrecen belvárosában, mely a

Kárpát-medence mesterségesen elválasztott egyházrészeit járja körbe és köti össze, állomáshelyről-állomáshelyre összegyűjtve a szétszakított gyülekezeteket. A gyülekezetek lehetőleg egy táblát is hozzanak magukkal az egyházközségük nevével. A menetet a Nagytemplom előtti térre érkezik vissza, amely az úrvacsorás istentisztelet helyszíne. Az istentisztelet elején délután 4 órakor hirdetik ki a Magyar Református Egyház alkotmányát. Azt kérjük, hogy ebben az időpontban Kárpát-medence minden református templomában egy időben szólaljanak meg a harangok.



Bátorítjuk presbiter testvéreinket, különösen Szövetségünk tagjait, hogy kezdeményezzék és szervezésében segítsék gyülekezetük debreceni utazását erre a nagy eseményre. Kezdeményezzék azt is, hogy az úrvacsorás istentiszteletre bűnbánati héttel készüljenek, így már a megelőző vasárnaptól, május 17-től megkezdődhet egyházközseinkben az ünnepi készülődés.

Arra is biztatunk, hogy ha gyülekezetüknek módja van rá, hívja meg határon túli testvérgyülekezetük tagjait is erre az ünnepélyre. Az esetleges elszállásolásban a debreceni és a Debrecen környéki gyülekezetek tudnak segítséget nyújtani, ebben kérjük lelkipásztoruk segítségét.

Egyéb részleteket lelkipásztoruktól, valamint Interneten a [www.majus22.org](http://www.majus22.org) honlapról kaphatnak. Reménységünk szerint Szövetségünk is helyet kap a főtéren arra, hogy bemutakozzék és kiadványait terjessze.

Bízunk abban, hogy Szövetségünk tagjai megértik felhívásunk lényegét: ünnepeljünk együtt határokon átvéelő összetartozásunkat és együtt adjunk hálát Urunknak azért, hogy ezt a napot megérhettük. Mutassuk meg a világnak és testvéreinknek, hogy számunk tartjuk és szeretjük református testvéreinket az egész Kárpát-medencében.

Budapest, 2009. április 28.

Testvéri köszöntéssel és áldáskívánással

**Dr. h.c. Szabó Dániel**  
elnök

**dr. Szilágyi Sándor**  
főtitkár



## Ó, jöjj, Szentlélek!

*Jöjj, örök élet,*

*Jöjj, tükök Tiúka.*

*Jöjj, Te megnevezhetetlen Kincs,*

*Te kibeszélhetetlen Hang,*

*Örök emelkedettség,*

*Alkony nélküli fény,*

*Megváltásra szomjúhozók Csillapítója,*

*Holtak Feltámasztója,*

*Jöjj, ó, Hatalmas!*

*Szempillantással*

*teremtesz mindeneket,*

*Egyetlen pillantással*

*átformálsz, megújítasz minket.*

*Jöjj, ó, láthatatlan, érinthetetlen,*

*tapinthatatlan valós Valóság!*

*Jöjj, vég nélküli ünnepünk*

*Ajándékozója!*

(Symeon, bizánci misztikus, 949-1022,

fordítás: dr. Békefy Lajos)

## Kálvin gazdaságterápiája

A svájci magánbankár, Konrad Hummerl interjú adott a swissinfo-nak. Ebben idézte ezt az Igét Jób könyvéből: „Az Úr adta, az Úr vette el, áldott legyen érte az Úr neve”. Szerinte ez az igei útmutatás sokrétűen visszhangzik Kálvin életművében. Ez a sokterápia a bankár véleménye szerint sokkal hosszabb távra és eredményesebben hatott a gazdasági eredményességben és a prosperitásban a világ református tájain, mint a szorgalom és a pénzcsinálás képessége. A katolikus egyházzal szemben Kálvin megengedte a hitelezést, de ehhez magas morális feltételeket szabott: becsületességet, szerződéshez való hűséget, diszkréciót, takarékoságot. Meggyőződése volt, hogy a gazdasági siker vagy eredményesség nem az egyéni teljesítmény bizonyítéka, hanem Isten kegyelmének a jele. (drbl)